

^HİTALYAN MAFYASININ DOĞUŞU, YÜKSELİŞİ VE DÜŞÜŞÜ

Arş. Gör. Sezgin BAŞ*

Öz

İtalyan mafyası tabiri tek bir suç örgütünü değil, birbirlerinden ayrı olan organize suç örgütlerini ifade etmek için kullanılır. İtalyan mafyası yapısı, ritüelleri, hedefleri ve faaliyetlerinin çeşitliliği itibarıyla diğer suç örgütlerinden ayrılır. İtalyan mafyasının Sicilya bölgesinde kök salmasının nedeni, öncelikle devlet aygıtının eksik veya yetersiz kalması ve bu açığı mafyanın doldurmaya çalışmasıdır. Mafya, legal ve illegal piyasalarda varlık gösterdiği gibi politikacılar ile de ilişkiler geliştirmiştir. 1980'li yıllar itibarıyla mafya organizasyonlarının yapısı ve kurallarındaki değişiklikler, ortak paylaşılan kültürel kodların erimesi, Cosa Nostra'nın hafızalardan silinmeyen katliamları, toplumsal değişim ve gerek devlet gerekse toplumsal tabanlı anti-mafya hareketlerinin hız kazanması mafyanın düşüşüne sebep olmuştur. Mafya organizasyonları 1990'lı yıllardan önceki güce ve meşruiyete sahip değillerse de mafya gruplarının varlığı İtalya'nın bir gerçeği olarak göz önünde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Organize suçluluk, İtalyan mafyası, mafyanın doğuşu, mafya ve devlet, mafya ve politika, mafya ile mücadele

THE GENESIS, RISE, AND FALL OF THE ITALIAN MAFIA

Abstract

The term called "Italian mafia" is not a single criminal organization; it is used to describe organized crime groups that separate from each other. The Italian mafia is distinguished from other criminal organizations by its structures, rituals, objectives, and variety of activities. The reason for the Italian mafia to take root in Sicily is primarily that the state apparatus is incomplete or inadequate and that the mafia attempts to fill this deficit. The mafia, as they existed in legal and illegal

^H Hakem incelemesinden geçmiştir.

* Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı (e-posta: szgnbas@gmail.com) ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6368-7263> (Makalenin Geliş Tarihleri: 28.06.2018) (Makalenin Hakemlere Gönderim Tarihleri: 02.07.2018-10.07.2018-22.03.2019/ Makale Kabul Tarihleri: 04.07.2018-17.07.2018-10.05.2019)

markets, has also developed relations with politicians. The changes in the structure and rules of the mafia organizations by 1980s, the fusion of the common cultural codes, the unspoiled massacres of Cosa Nostra, the social change, and the enhancement of the state and social-based anti-mafia movements gave rise to the decline of the mafia. Although Mafia organizations do not have the power and legitimacy of the 1990s, the existence of mafia groups stands as a fact of Italy.

Keywords

Organized crime, Italian mafia, genesis of the mafia, mafia and state, mafia and politics, fighting with the mafia

“Bir toplumda karışık hale gelen olayları düzenleyen bazı insanların bulunması gerektiği önemli bir husustur ve bu genellikle devlet görevlilerinin vazifesidir. Fakat devlet orada var olamamışsa veya yeterince güçlü değilse bunu özel bireyler gerçekleştirirler.¹”

Maftosi Calegero Vizzini

GİRİŞ

Mafya tabiri kullanıldığında akla gelen ilk oluşum, muhtemelen İtalyan mafyası olacaktır. İtalyan mafyasının bu derece ün salmasının nedenleri arasında edebi metinlerin, sinema ve dizi sektörü ürünlerinin etkisi; siyaset bilimcilerin, sosyologların, kriminologların ve devlet teorisi ile ilgilenenlerin bu alanda fazlasıyla çalışma yapmış olması ve İtalya’daki mafya gruplarının toplumsal, politik ve ekonomik hayatta ifa ettiği fonksiyon sayılabilir. Diğer taraftan, İtalya’daki mafya gruplarından Cosa Nostra ve ‘Ndrangheta’nın kendine has yapısı, ritüelleri, kardeşlik hukuku, politik egemenlik kurma iddiası ve ayrı bir hukuk düzenine sahip olması mafyaya olan cazibeyi fazlasıyla arttırmıştır.

İtalyan mafyası olgusundan, İtalya’da tek bir mafya örgütünün varlığı anlaşılmalıdır. İtalya’da “mafya” olarak adlandırılacak dört büyük organizasyon bulunmaktadır: Cosa Nostra, ‘Ndrangheta, Camorra, Sacra Corona Unita. Aynı zamanda, ülkede mafya tarzı (*pseudo-mafia*) örgütler ve genel organize suç örgütleri de bulunmaktadır. Mafya ile organize suçluluk aynı olguyu ifade etmemektedir. Mafya, -İtalyan mafyası için konuşursak- belli bir bölge üzerinde otorite kurma iddiasına sahip ve o bölge üzerinde çok çeşitli amaç ve fonksiyonları gerçekleştirme hedefinde olan bir organizasyondur. Yerel, bölgesel ve merkezi politik karar merkezlerini etkileyebilen, kamu kurumlarına sızabilen, legal ve illegal piyasalarda ticari faaliyet gösterebilen bir organizasyondan bahsetmekteyiz. Ayrıca mafya organizasyonu yapısı, kuralları, menfaatleri, liderlik makamı itibarıyla da kendine has yapısını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla karışık ve çok yönlü bir kriminal örgüt olan mafyanın anlaşılabilmesi ve doğru değerlendirmelerde bulunulabilmesi, geniş bir perspektifte ele alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu amaçla çalışmamızda, İtalyan mafyasının belli bir alanı ile ilgilenmek yerine, mafyayı geniş bir perspektifte ele almayı hedefliyoruz.

A. ORGANİZE SUÇLULUK VE MAFYA

İtalyan mafyasını incelemeden önce, organize suçluluk² (*organized crime*) ile mafya (*mafia*) terimlerini irdelememiz gerekir. Doktrinde bazı yazarlar

¹ Indro Montanelli’den aktaran Letizia Paoli, *Mafia Brotherhoods: Organized Crime, Italian Style*, New York, Oxford University Press, 2003, s. 178.

² Bu kavramın içeriğinde tartışma olduğu gibi adında da tartışma bulunmaktadır. Kavramı ifade edebilmek amacıyla, “organize suç”, “örgütlü suçluluk”, “örgütlü suç” gibi terimler kullanılsa da doktrinde bazı yazarlar tarafından “suç” ve “suçluluğunun” bünyesinde barındırdığı fark-

organize suç kavramı ile mafya kavramını örtüştürmekte; diğer grup yazarlar ise, bu iki terimin birbirinden farklı olguları ifade ettiğini dile getirmektedir. Bu sorunun cevabını bulabilmek için kavramlar netleştirilmelidir. Zira kavramları belirginleştirmeden gireceğimiz her tartışma kısır kalmaya mâhkum olacaktır.

Organize suçluluğun evrensel niteliği bulunmasına rağmen, bu kavramın tanımı üzerinde ne bilimsel ne politik arenada bir mutabakat bulunmaktadır³. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının nedenlerinden birisi, organize suç kavramının ekonomik, politik, sosyolojik ve hukuki yönlerinin bulunmasıdır. ABD Organize Suçluluk Başkanlık Komisyonu 1986 yılında, organize suç kavramının tanımlanmasındaki problemin suç (*crime*) kelimesinden ziyade organize (*organized*) teriminden kaynaklandığını ifade etmiştir⁴. Suç kavramı kapsamında, kumar, uyuşturucu kaçakçılığı veya tacirliği, fuhuş, kaçakçılık, haraç, tefecilik gibi suçları sayabiliriz⁵. Ancak bu suçlardan bazıları bireysel olarak da işlenebileceği için örgütlü suçluluk kavramını tanımlamada yetersiz kalacaktır. Organize suç gruplarını tanımlamada, suç gruplarının belirlenmeye çalışılması faydalı olmakla birlikte; organize suç grupları için belli suç kategorileri inşa etme zorunluluk teşkil etmemektedir. Çünkü örgüt içerisinde işlenen tüm suçları bu kapsamda saymak mümkündür. Bu noktada örgütlü suçluluk kavramını anlamada yazarlar tarafından bir dizi ölçütler belirlenmeye çalışılmıştır. Ancak, yazarların örgütlü suçluluk kavramını tespit etmek için sıraladığı ölçütlerin miktarı ve niteliklerinde uyuma bulunmamaktadır⁶. Frank Hagan organize suç gruplarını tanımlamada 11 ölçüt, Michael Maltz 9 ölçüt, James Finckenaue ise 7 ölçüt belirlemiştir⁷. Finckenaue'in ölçütlerini sıralayacak olursak: Bir hiyerarşi yapısının olması, süreklilik, şiddet veya güç kullanma tehdidi, sınırlı üyelik, yasa dışı girişim, legal iş alanlarına sızma ve yolsuzluktur⁸. Ancak kavramın

lıklar nedeniyle “organize suçluluk” kavramının kullanılmasının yerinde olacağı belirtilmiştir. Biz de bu ayrımın benimsenmesinin uygun olacağını düşünüyoruz. Ayrıntılı bilgi için bkz. Cihan **Kavlak**, Suç işlemek Amacıyla Örgüt Kurma (T.C.K. m. 220), (Danışman: Doç. Dr. Mustafa Ruhan Erdem), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010, s. 5-6.

³ Mahmut **Gökpinar**, “Sosyal ve Kriminall Boyutlarıyla Organize Suç”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı. 60, 2005, s. 216; Bekir **Parlak ve Uğur Argun**, “Kürselleşme Süreci Bağlamında Organize Suç Örgütlerinin Karşılaştırmalı Analizi”, 1. Uluslararası Terörizm ve Sınırşan Suçlar Sempozyumu, Türkiye Polis Akademisi, Antalya, 13-15 Kasım 2009, s. 23. <http://utsam.org/Sayfa.aspx?pid=73&cid=0&lang=TR> (E.T. 20.1.2015).

⁴ James O. **Finckenaue**, *Mafia and Organized Crime: Beginner Guides*, Oxford, Oneworld Publication, 2007, s. 4.

⁵ **Finckenaue**, a.g.e., s. 4.

⁶ Anita **Lavorgna and Anna Sergi**, “Types of organised crime in Italy. The multifaceted spectrum of Italian criminal associations and their different attitudes in the financial crisis and in the use of Internet technologies” *International Journal of Law, Crime and Justice*, Volume 42, Issue 1, March 2014, s. 17. <http://www.-sciencedirect.com/science/journal/17560616/42/1> (E.T. 13.1.2015).

⁷ **Finckenaue**, a.g.e., s. 5.

⁸ **Finckenaue**, a.g.e., s. 5.

belirginleştirilmesi için asgari ölçütlere dayanan çatı bir tanımın yapılması daha yerinde olacaktır. Aksi takdirde, ülkenin kendi ekonomik, siyasal ve sosyal özelliklerine göre şekillenen organize suç örgütlerinin birbirlerinden farklılığı yadsınmış olacaktır. Kriminal grupların gelişen teknoloji ve değişen koşullar karşısında, yapısını ve hareket tarzını değiştirmesi ve yeni tür organize suç gruplarının türemesi de bizi bu çerçevede kalmaya itmektir. Bu çerçevedeki tanıma verebileceğimiz örnek, Türk doktrininde dile getirilmiştir. Genel olarak organize suçluluk, en az 3 kişi tarafından belli bir hiyerarşiye tabi olarak ve işbirliğine dayalı şekilde, belirli bir devamlılık göstererek, yasadışı yollarla haksız kazanç sağlama amacını güderek, cebir veya tehdit araçlarını kullanma iradesine sahip yapı tarafından işlenen suçlardır⁹. Uluslararası Organize Suça karşı Birleşmiş Milletler Konvansiyonu tarafından hazırlanan ve daha sonrasında 2000 yılında Genel Kurul tarafından kabul edilen çatı tanımda organize suç örgütü, “belli bir zaman periyodunda var olan, doğrudan veya dolaylı olarak bir finansal veya diğer bir maddi menfaat elde etmek için bu Konvansiyon’da ihdas edilmiş bir veya daha fazla ciddi suçu işleme amacıyla uyum içinde hareket eden 3 veya daha fazla kişiden oluşan örgütlü yapı¹⁰” şeklinde tanımlanmıştır.

Organize suçluluk kavramını tanımlamaya çalıştıktan sonra mafya olgusu ile örtüşüp örtüşmediği meselesi üzerinde durmak gerekir. Çalışmamızın esasını oluşturan İtalyan mafyası örneği üzerinden gidecek olursak, 1980’li yıllara kadar mafya organizasyonu birçok yazar tarafından basit bir şekilde ferdi veya ailevi bazda ortaya konulan bir güç ve davranış tarzı olarak görülmüştür¹¹. Ancak sonrasında, mafya olgusunun adli kayıtlara girmesi ve *pentito*¹²’ların ifadeleri, organize olmuş mafya gruplarının varlığını kanıtlamıştır¹³. Mafyanın organize olmuş bir yapı olarak algılanması, birçok yazar tarafından mafya ile organize suçluluk kavramının aynı görülmesine neden olmuştur. Böyle bir yargı basit olduğu gibi aynı zamanda hatalıdır¹⁴. İki kavramı örtüştürme, hukuksal nitelendirme ve bu gruplara karşı yapılan mücadeleye ilişkin politika üretiminde birçok hataya neden olabilecektir.

⁹ Ayhan **Bozlak**, “Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler”, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 3, 2009, s. 64; **Kavlak**, a.g.m., s. 12; **Parlak ve Argun**, s. 26; A. Caner **Yenidünya ve Zafer İçer**, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, Cilt 19, Sayı 2, 2013, s. 800-804.

¹⁰ **Lavorgna and Sergi**, “Types of organised crime in Italy...”, a.g.m., s. 18.

¹¹ Letizia **Paoli**, “Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises”, *Global Crime*, Volume 6, No. 1, February 2004, s. 19.

¹² *Pentito*, öncesinde bir mafya üyesi olup adli makamlar tarafından ele geçirildikten sonra adalet ile işbirliği yapma kararı alan kişilere denmektedir. Daha açık bir ifadeyle kendi eylemleri ve diğer mafya aileleri hakkında itiraflarda bulunan kişi.

¹³ **Paoli**, “Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises”, a.g.e., s. 20.

¹⁴ **Finckenaue**, a.g.e., s. 16; Hasan **Dursun**, “Organize Suçun Temelleri”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 49, 2003, s. 87.

İlk olarak, İtalyan mafyası yanlış algının aksine tek bir mafia organizasyonundan oluşmamaktadır. Tarihsel olarak ilk kurulan mafia Sicilya (Cosa Nostra) mafyasıdır. Ancak günümüze kadar geldiğinde ise Cosa Nostra dışında, Calabria ('Ndrangheta), Napoli (Camorra) ve Puglia (Sacra Corona Unita) mafyaları sayılabilir¹⁵. Bunlar İtalyan mafyasının en gelişmiş örnekleri olmakla birlikte yeni gelişen fakat mafia boyutuna ulaşmamış organize suç örgütleri de bulunmaktadır. *Pentito* Tomasso Buscetta'nın ifadelerinden, Cosa Nostra'ya dâhil mafia gruplarının daha üst bir yapı oluşturarak tek bir mafia organizasyonu şeklinde hareket ettiği anlaşılmaktadır. 'Ndrangheta mafyası da mafia gruplarının bulunduğu ve ortak kararlar aldığı üst yapısını daha sonra oluşturmuştur. Buradan yola çıkarak mafyanın kriminal bir grup değil, kriminal grupların toplamı olduğunu söyleyebiliriz¹⁶. Esasen mafyayı, organize suçluluğun eşsiz ve özel bir formu olarak tanımlayabiliriz¹⁷. Dolayısıyla organize suçluluk, mafia olgusunu da kapsayan daha geniş ve üst bir kavramdır.

Cosa Nostra ve Ndrangheta organizasyonlarının diğer organize gruplardan ayrı olarak mafia olarak anılmasını gerektiren birçok nitelik bulunmaktadır. Bu niteliklerin başında, mafia gruplarının Güney İtalya'ya hâkim olan kültürel kodlara dayanarak meşrulaşması ve devlet aygıtının sağlayamadığı birçok mal ve hizmeti tedarik etmesi gelmektedir. Böylece, sadece toplum nezdinde hissedilen bir meşruluk değil, aynı zamanda devlet kurumları ve politikacılar tarafından da kabul edilmek zorunda kalınan bir fenomen ile karşılaşmaktayız. Özellikle Sicilya'da devlet kurumlarının gücü hissedilmediği veya yetersiz kaldığı durumlarda mafia, sanki bir devlet gibi faaliyetlerde bulunmuştur. Kamu işlerinin görülmesi ile ilgili anlaşmalar imzalamış, belli ekonomik sektörlerin gelişmesinin öncülüğünü yapmış, kişiler arasındaki uyuşmazlıkları çözmüş, kendi bölgesinde çalınan malların iadesini sağlamış, yürütülen ticari faaliyetlerin garantörlüğünü icra etmiş ve en önemlisi koruma ve güvenlik önlemlerini yerine getirmiştir¹⁸. Bir diğer önemli nitelik, mafyanın bir politik hâkimiyet (*political dominion*) uygulamaya çalışmasıdır¹⁹. Mafyanın, devlet aygıtından farklı olarak uyguladığı kendi hukuk düzeni bulunmaktadır. Kendi yapısında geçerli olan bu kurallar ile mafia ailesi yönetilmektedir. Bu kurallardan en önemlileri; kardeşlik anlaşması, devlet kurumları karşısında sessiz olma prensibi anlamına gelen *omerta*, kendi aralarındaki uyuşmazlıklar hakkında devlete başvurmama prensibi ve hapishaneye giren mafia üyesinin geride kalan ailesine maaş bağlanması sistemidir²⁰.

¹⁵ Hasan **Dursun**, "Organize (Örgütlü) Suçlulukla Mücadelede İtalya", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Sayı 5, 2015, s. 332.

¹⁶ **Finckenaue**r, a.g.e., s. 16; William **Balsamo** ve George **Carpozi Jr.**, *Mafyanın 100 Yıllık Tarihi: Organize Suçların Ölümcül Öyküsü*, İstanbul, Pegasus Yayınları, 2006, s. 10.

¹⁷ **Finckenaue**r, a.g.e., s. 17.

¹⁸ **Finckenaue**r, a.g.e., s. 19.

¹⁹ **Paoli**, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 22.

²⁰ John **Dickie**, *Cosa Nostra: A History of the Sicilian Mafia*, New York, Palgrave Macmillan, 2004, s. 23.

Ayrıca, mafya “koruma” sağladığı bölgelerde devletin kendi vatandaşlarından kamu mal ve hizmetleri nedeniyle vergi almasına benzer şekilde haracını tahsil etmektedir²¹. Mafya gruplarının “koruma” işinde tekel konumunda bulunması, diğer organize suç örgütlerinden ayrılmasında önemli farklar arasında sayılmaktadır. Diğer organize suç grupları, özellikle fuhuş, kumar gibi bazı yasa dışı alanlarda tekel sahibi olmaya çalışmaktadırlar²². Mafyayı diğer suç örgütlerinden ayıran bir diğer özellik ise mafyanın var olduğu bölgelerde en güçlü ve etkili suç organizasyonu olmasıdır. Bu güce ulaşamamış bir organizasyonun diğer suç örgütlerinden bir farkı bulunmamaktadır. Son olarak mafya gruplarının asıl amacı, diğer organize suç gruplarından farklı olarak, ne kâr maksimizasyonu ne de Amerika’daki İtalyan mafyası örneğinde olduğu gibi illegal malların ticareti olarak gösterilebilir²³. Asıl amaç “güç”tür.

Mafya ile organize suçluluk arasındaki ayrımı kuvvetlendirecek en önemli argümanlardan biri de İtalyan Ceza Kanunu’ndaki düzenlemelerdir. 1930 tarihli İtalyan Ceza Kanunu’nun yürürlüğe girdiği andan itibaren 416. madde hükmü ile organize suçluluğun basit tipi cezalandırılmıştır²⁴. Bu düzenleme, örgüt kurma suçunun en basit ve genel halidir. 416’ncı maddenin birinci fıkrası uyarınca suç işlemek amacıyla örgüt kurmanın müeyyidesi 3 yıldan 7 yıla kadar hapis cezasıdır. Maddenin ikinci fıkrası uyarınca sadece örgüte katılma suçu ise 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezasıdır. Özel olarak mafya ile mücadele etmek amacıyla görevlendirilen Vali Carlo Alberto Dalla Chiesa’nın öldürülmesinden sonra 1982 yılında parlamento 546 sayılı kanun ile 416bis maddesini kabul etmiştir. Bu Kanun maddesi mafya-tipi yasa dışı kriminal organizasyonları düzenlemiştir:

“Bir örgüt, suç işlemek; ekonomik faaliyetleri, imtiyazları, ruhsatnameleri, kamusal sözleşmeleri ve kamu hizmetlerini gerek doğrudan gerekse dolaylı olarak yönetmek veya herhangi bir şekilde kontrol etmek; ya da kendileri veya başkaları için yasa dışı kazanç veya avantaj elde etmek; ya da oy verme özgürlüğünü engellemek veya sınırlandırmak amacıyla; ya da seçimler sırasında kendilerine veya başkalarına oy elde etmek için üyeler, birliğin korkutucu gücünden ve ortaya çıkan sonuç olarak itaat etme ve susmadan yararlandıkları zaman bir mafya-tipi organizasyonun var olduğu kabul edilir²⁵ (m.416bis f/3).

²¹ Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 21-22.

²² Finckenaue, a.g.e., s. 19.

²³ Paoli, “Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises”, s. 22.

²⁴ Henry Biggs and Pietro Festorazzi, “Fuhgeddaboudit: Trying Times for Trying the Mafia under RICO and 416-bis”, *North Carolina Journal of International Law*, Volume 42, 2017, s. 835; Lavorgna and Sergi, “Types of organised crime in Italy...”, a.g.m., s. 19; Kavlak, a.g.e., s. 16.

²⁵ Bu kanun maddesi, İngilizce metinden çevrilmiştir. Ancak, İtalyanca’dan İngilizce diline çevirilerde yazarların metinlerinde tam bir ayniyet olmadığı için çeviride bu metinlerin her ikisi de göz önünde bulundurulmuştur. Metin için bkz. Turone, Giuliano: “Legal Frameworks And Investigative Tools For Combating Organized Transnational Crime In The

...

Bu maddedeki hükümler aynı zamanda mafya-tipi yasa dışı birliklerin hedeflerini, birliğin korkutucu avantajından faydalanarak gerçekleştirme arayışında olan Camorra, N'drangheta ve diğer organizasyonlara -yerel isimleri ne olursa olsun hatta yabancılara- tatbik edilir" (m.416bis f/8).

Bu madde uyarınca herhangi bir kimse mafya-tipi bir organizasyona katılırsa 10 yıldan 15 yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilebilir (m.416bis f/1)²⁶. Bu kişiler söz konusu organizasyonu yönetir, geliştirir veya organize ederse mahkûmiyet cezası 12 yıl ila 18 yıl arasında değişebilir (m.416bis f/2). Görüldüğü gibi madde, suç örgütüne basit katılma eylemi ile geliştirme, yönetme ve organize etme eylemini birbirinden ayırmakta ve sonraki eylemleri daha ağır bir şekilde cezalandırmaktadır. Bir başka deyişle, İtalyan Ceza Kanunu, sıradan organize suç örgütleri ile mafya-tipi organize suç örgütlerini farklı kanun maddelerinde açıkça düzenlemek suretiyle genel olarak ifade edilen organize suç grupları ile mafya örgütlenmesini aynı nitelikte görmemiştir.

M.416'da düzenlenen genel organize suç örgütünün amacı kaçınılmaz bir şekilde birden fazla suçun işlenmesidir. Ancak m.416 kapsamında mafya-tipi organizasyonlar ile etkin bir şekilde mücadele etmek mümkün değildir. Çünkü m.416 kapsamındaki suç örgütünün yasal faaliyetleri bir suç olarak değerlendirilmemektedir. M.461bis'te düzenlenen mafya tipi organize suç örgütünün ise birçok amacı olabilir ve bu organizasyonlar hem yasa dışı işler hem de yasal faaliyetler ile uğraşabilirler²⁷. Diğer bir deyişle, m.461 kuralı sadece yasa-dışı hedefler için uygulanabilirken m.416bis aynı zamanda mafya organizasyonunun yürüttüğü yasal ekonomik aktiviteler gibi yasal hedefler için de tatbik edilebilir²⁸. Eğer suç örgütü, her iki maddede düzenlenen birden fazla suç işlemek amacı üzerinde örtüşürse özel nitelikte bir düzenleme olması nedeniyle sadece m.416bis kapsamında yargılanır²⁹. Henry Biggs ve Pietro Festorazzi'ye göre eğer bir suç örgütü tarafından üç tane spesifik suç işlenmesi öngörülmüş ise m.416bis tatbik edilemeyecektir. Diğer taraftan, suç örgütünün hedefi, suçların sınırlılığını göstermiyorsa ve bu durum devamlılık arz ediyorsa m.416bis uygulanabilir³⁰. Mahkeme kararlarına göre m.416bis'in uygulanabilirliği açısından bir veya daha fazla suç işlenmesinin bir önemi bulunmamaktadır³¹.

Italian Experience", http://www.unafei.or.jp/english/pdf/RS_No73/No73_10VE_Turone.pdf (20.1.2015), s. 64; Neil **Boister**, *An Introduction to Transnational Criminal Law*, London, Oxford University Press, 2012, s. 78; Bu kanun maddesinin bir diğer Türkçe çevirisi için bkz. **Kavlak**, a.g.e., s. 17.

²⁶ <http://www.ipsoa.it/codici/cp/12/t5> (E.T. 24.05.2019).

²⁷ **Grandi**, a.g.m., s. 4-5.

²⁸ Di **Ciro Grandi**, "The Contribution of Italian Case Law in Defining The Notion of Mafia", 2016, s. 2. http://www.laegislazionepenale.eu/wp-content/uploads/2016/11/internazionale_grandi_2016.pdf (E.T. 24.05.2019).

²⁹ **Grandi**, a.g.m., s. 5.

³⁰ **Biggs and Festorazzi**, a.g.m., s. 838.

³¹ **Biggs and Festorazzi**, a.g.m., s. 838.

M.416bis'in uygulanabilmesi için öncelikle üç veya daha fazla örgüt üyesinin varlığı şarttır. M.416bis'te açık bir şekilde suç örgütünün sabit bir iç organizasyona sahip olması gerektiği belirtilmemiş olsa da bir organizasyon yapısına sahip olması gerektiği doktrinde ileri sürülmektedir³². Nitekim İtalyan Yargıtayı son kararlarından birisinde “m.461bis uyarınca bir mafya-tipi yasa dışı birliği tanımlayabilmek için şu unsurlar belirleyicidir: bireylerden oluşan grup (ve hiyerarşik bir şekilde rollerin ayrılığı), lojistik ve organizasyonel yapılar, coğrafi etkileme alanı ve planlanmış suçlar kategorisi” şeklindeki kararıyla organizasyon yapısına ilişkin olarak belli kriterlerin yerine getirilmesi gerektiğini belirtmiştir³³.

M.416bis hükmünün suç örgütüne uygulanabilmesi, organizasyonun kriminal programını gerçekleştirme için maddede belirtilen özel metotları benimsemesi ile mümkün olabilir³⁴. Bu çerçevede bir eylemin mafya-tipi olabilmesi için şu üç şartın kümülatif olarak gerçekleşmesi gerekmektedir:

- birliğin korkutucu gücü
- sonuç olarak meydana gelen boyun eğme ve
- sessizlik (*omerta*) durumunun eşlik etmesi.

Korkutma gücü (*the power of intimidation*), genel suç örgütü ile mafya-tipi organize suç örgütünü ayıran en önemli farktır³⁵. Korkutma gücü, suç örgütünün kapasitesinden dolayı korku yayılmasıdır. Daha açık bir ifadeyle, korkutma gücü, doğrudan şiddet veya zorlama kullanmaksızın özel bir sosyal çevre içinde sürekli bir tehdit hissine neden olmaktadır³⁶. Tehdidin vuku bulmasını kanıtlamak yeterli değildir; tehdidin boyun eğişi sağlayacak derecede olduğu gösterilmelidir³⁷. Korkutma gücü birliğin karakteristik bir özelliği ve amaçlarını gerçekleştirmek için yararlandıkları bir enstrümandır.

M.416bis, organizasyonun bağlarından doğan korkutma gücü ile “boyun eğme ve susma durumu” (*conditions of submission and silence*) arasında bağlantı kurmaktadır³⁸. Korkutma gücü mafya-tipi organize suçluluğun aktif özelliği, boyun eğme ve sessizlik ise pasif özelliğidir. Boyun eğme durumu; suç örgütüne katılmayan ve korkudan dolayı mafyanın hedeflerine, beklentilerine ve tekliflerine boyun eğen bireyler üzerinde tâbi kılma, itaat ve zorlama olarak tanımlanabilir³⁹. Boyun eğme ve itaat, organizasyonun zorlayıcı gücünden

³² Grandi, a.g.m., s. 6.

³³ Temyiz Mahkemesi 21.12.2012 n.5143, *Nicoscia*'dan Aktaran Grandi, a.g.m., s. 6.

³⁴ Biggs and Fistorazzi, a.g.m., s. 840.

³⁵ Grandi, a.g.m., s. 6.

³⁶ Grandi, a.g.m., s. 7.

³⁷ Biggs and Fistorazzi, a.g.m., s. 841.

³⁸ Grandi, a.g.m., s. 10.

³⁹ Grandi, a.g.m., s. 11.

ziyade diğer faktörlere dayanıyorsa genel organize suçluluk olan m.416 tatbik edilir⁴⁰. Sessizlik (*silence, omerta*) ise daha karmaşık bir kavramdır. *Omerta* suçlanan kişilerin sessizliğini ifade etmekle beraber devlet görevlileri ile anlaşma yapmama, onlara direnme ilkesidir⁴¹. *Omerta*'nın gerçekleştiğinin kabulü için kamu görevlileri ile işbirliğinin reddi, öç alma korkusu ile motive edilmiştir. Korkulan öç alma durumunda mağdurun herhangi bir menfaatinin zarar göreceği tehlikesi yeterlidir. İşbirliği durumunda yapılan eylemin karşılıksız kalmayacağına dair genel bir inanç olmalıdır. Son olarak tehditler, yeterli bir korkuya yol açmalıdır⁴². Doktrinin çoğunluğuna ve mahkeme kararlarına göre m.416bis'in uygulanabilmesi için delillerin sessizlik ve boyun eğme durumunun, birliğin dışında yani sosyal topluluğun içinde sağlanması gerekliliğini göstermesi gerekir⁴³. Boyun eğme ve sessizlik durumu, genel suç örgütlerinde olduğu gibi örgüt üyeleri ile sınırlı kalmaz; iç korkutmaya dış korkutma eşlik etmeli ve bu durumlar suç eylemlerinin mağdurlarını etkilemelidir.

M.416bis'in örgüt üyelerine tatbik edilebilmesi için korkutma gücü, boyun eğme ve *omerta* durumunun, daha önce dile getirildiği üzere, kümülatif bir şekilde gerçekleşmesi ve örgütün hedeflerine ulaşabilmesi için bu üç unsurdan faydalanılması gereklidir⁴⁴.

M.416bis ile mafya-tipi organizasyonlar için getirilen önemli yeniliklerden birisi de organize suç örgütünün kanunda belirtilen mafya metotlarını kullanması durumunda, özellikle ekonomik niteliğe sahip faaliyetler gibi, kendiliğinden hukuki olan hedefler de yasa dışı olarak kabul edilmesidir. Mafya-tipi organizasyon, mafya metotlarından yararlanarak şu hedefleri sahiplenebilir:

- ceza kanunlarında yer alan suçları işlemek
- ekonomik faaliyetleri, imtiyazları, ruhsatnameleri, kamusal sözleşmeleri ve kamu hizmetlerini gerek doğrudan gerekse dolaylı olarak yönetmek veya herhangi bir şekilde kontrol etmek
- ya da kendileri veya başkaları için yasa dışı kazanç veya avantaj elde etmek
- ya da oy verme özgürlüğünü engellemek veya sınırlandırmak amacıyla; ya da seçimler sırasında kendilerine veya başkalarına oy elde etmek.

Organizasyonun bu hedeflerden bir veya birkaçını gerçekten elde etmesine gerek yoktur⁴⁵. Bu hedeflerin kriminal planın bir parçasını oluşturması yeterlidir. Ayrıca bu hedeflerden sadece bir tanesinin elde edilmesinin amaçlanması m.416bis kuralının uygulanabilmesi için yeterlidir⁴⁶.

⁴⁰ Grandi, a.g.m., s. 10.

⁴¹ Biggs and Festorazzi, a.g.m., s. 842.

⁴² Grandi, a.g.m., s. 12.

⁴³ Grandi, a.g.m., s. 12.

⁴⁴ Grandi, a.g.m., s. 13.

⁴⁵ Grandi, a.g.m., s. 15.

⁴⁶ Grandi, a.g.m., s. 15.

M.461bis, mafya metodu olarak adlandırılan unsurların analitik bir çerçevesini sağlamasına rağmen; söz konusu olan suç kavramı, uygulamada hatırı sayılır bir esneklik göstermiş ve aynı zamanda mafya tipi organize suçluluğun günümüzdeki dönüşümlerinde hedef alınmasını sağlamıştır⁴⁷. Di'ro Grandi, klasik Sicilya mafyası için tasarlanan modelin bugün, Güney İtalya bağlamı dışında dahi herhangi bir gangster benzeri kriminal gruplara da uygulanabileceğini belirtmektedir⁴⁸.

M.416bis hükmünün uygulaması özellikle Güney İtalya'nın belirli bölgelerinde karşımıza sıkça çıkmaktadır⁴⁹. Lavorgna ve Sergi, bu bölgeler dışına çıkıldığında bu yasa hükmünün uygulanması hususunda problemlerin yaşandığını vurgulamaktadırlar⁵⁰. Bir kriminal grup, mafya-tipi organize suç örgütü düzeyine ulaşmadığı halde basit organize suç grubu boyutunu da aşabilmektedir⁵¹. Bu nedenle Lavorgna ve Sergi, hukuki nitelendirme açısından İtalya'daki organize suç gruplarını ayırt etmeye çalıştığı makalesinde m.416 ve m.416bis kategorilerinden ayrı olarak "karışık kriminal ağlar" ve "göç etmiş mafya grupları" olmak üzere iki kategori daha saymışlardır⁵².

B. İTALYAN MAFYASININ DOĞUŞU

Tarihçiler ve mafya fenomeni ile ilgilenen yazarların çoğunluğu, İtalyan mafyasının 19. yüzyılın ortalarında Sicilya'da ortaya çıktığını kabul etmektedir⁵³. Böyle bir vargının nedeni, mafyaya referans olabilecek polis ve mahkeme kayıtlarının bu tarihleri göstermesidir⁵⁴. Sicilya'da mafya gruplarına tanıklık edebilecek en eski kayıtlar, 1838 tarihinde Kralın Başsavcısı Pietro Cala Ulloa tarafından tutulmuştur⁵⁵. Bu kayıtlara göre birçok köyde, politik bir renk veya amaç taşımayan, herhangi bir sınırlamaya tabi olmayan ancak başlarındaki kişiye bağlı, *partiti* olarak adlandırılan grup veya birlikler bulunmaktadır⁵⁶. İtalyanın birleşmesinden hemen sonra, Niccolo Turrisi Colonna tarafından tutulan raporlarda da benzer ifadeler geçmektedir. Bu kayıtlara göre, özellikle kırsal alanlardan gelen parlak gençler her geçen gün üye sayılarını arttıran gruplara

⁴⁷ Grandi, a.g.m., s. 22.

⁴⁸ Grandi, a.g.m., s. 22.

⁴⁹ Lavorgna and Sergi, "Types of organised crime in Italy...", a.g.m., s. 22.

⁵⁰ Scotti, a.g.m., s. 161; Lavorgna and Sergi, "Types of organised crime in Italy...", a.g.m., s. 22.

⁵¹ Lavorgna and Sergi, "Types of organised crime in Italy...", a.g.m., s. 22.

⁵² İtalya'daki organize suç grupları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Lavorgna and Sergi, "Types of organised crime in Italy...", a.g.m., s. 22-25; Turone, a.g.m., s. 49-56.

⁵³ Jane C. Schneider and Peter T. Schneider, *Reversible Destiny: Mafia, Antimafia and the Struggle for Palermo*, Berkeley, University of California Press, 2003, s. 22; Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 33.

⁵⁴ Paoli, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 20.

⁵⁵ Ulloa'nın raporundan aktaran Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, s. 33.

⁵⁶ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 33.

katılmaktadırlar⁵⁷. Bu gruplar, toprak sahiplerine ve ticarete koruma sağlayan, kaçakçılık işleriyle de ilgilenen ve kolay bir şekilde kolluk kuvvetlerinden sıyrılabilirdikleri için onlara karşı çok az korku duyan veya hiç korku duymayan örgütlenmelerdir⁵⁸.

Mafyanın doğuşunun izlerini araştırırken ayrıca İtalya tarihini mercek altına almamız elzemdir. İtalya'nın birleşmesi bizi 1860 yılına kadar götürmektedir. Ancak mafyanın köklerinin daha derinlerde, birleşmeden önceki Bourbon hanedanlığına karşı yürütülen devrimci hareketlerde aranılması gerektiğini düşünüyoruz. Burada mafya ile devrim arasında bir ilişki kurulup kurulamayacağı meselesi akla gelebilir.

Bourbon hanedanlığının hakimiyeti altında bulunan Sicilya Adası, ayrı tarihlerde önemli isyan hareketlerine sahne olmuştur. Ancak bunların en önemlileri 1848 ve 1860 isyanlarıdır⁵⁹. Bourbon hanedanlığı, 1815'te Sicilyayı Fransızların elinden tekrar aldıktan sonra bir dizi reform hareketleri gerçekleştirmiştir. Ekonomik açıdan sahip olunan birçok feodal imtiyazdan; arazi piyasası (*land market*) sistemine geçilmiştir⁶⁰. Kamuya ait olan birçok arazi bölüştürülmüş ve kolektif ortaklıktan özel yetiştirmeye geçilmiştir⁶¹. Diğer taraftan hâkimiyet altındaki topraklar, birden fazla idari hiyerarşik bölgeye bölünerek başlarına valiler atanmıştır⁶². Arazi piyasası oluşturulduktan sonra kazanan ve kaybedenler de ortaya çıkmıştır. Toprakların paylaşımı neticesinde aristokrat olmayan seçkin sınıf, pastanın büyük bir kısmını kendilerine ayırmışlardır. Bu paylaşımlar neticesinde önemli mülk sahiplerinin sayısı 2.000'den 20.000'e yükselmiştir⁶³. Özellikle belediye başkanı, orduda asker ya da meclis üyeliği gibi yüksek kamusal görevlerde bulunanlar, bu görevlerini başkalarının malvarlıklarını zorla almak ve haklarında soruşturma açılmalarını engellemek için kullanmışlardır⁶⁴. Ancak bu gruplar kendi akraba ve müşterilerine de ihsanda bulunmuşlardır. Buna ek olarak yerel kamusal görevlere atama ve kamu işlerini dağıtma rollerinde de aynı fonksiyonu icra etmişlerdir⁶⁵. 1860 yılından önce tutulan mahkeme ve polis kayıtları yukarıda ifade ettiğimiz bozukluğu gösterir niteliktedir.

1820 ve 1848 yıllarında Bourbon hanedanlığına karşı çıkarılan isyanları bu bozukluğun bir patlaması olarak görebiliriz. 1848 devriminde belediye binası

⁵⁷ Colonna'nın raporundan aktaran **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, s. 33.

⁵⁸ Colonna'nın raporundan aktaran **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, s. 33.

⁵⁹ Ayrıntılı bilgi için James **Fentress**, *Devrim ve Mafya: Sicilya Topraklarında Ölüm*, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2004, s. 37-114.

⁶⁰ **Fentress**, a.g.e., s. 58-59.

⁶¹ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 23.

⁶² **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 23.

⁶³ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 23.

⁶⁴ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 23.

⁶⁵ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 23.

yağmalanmış, karakollara saldırılarak birçok kolluk görevlisi öldürülmüştür⁶⁶. Halkın bu kızgınlığı 1860 devriminde de kendisini göstermiştir. Garibaldi önderliğinde toplanan silahlı kalabalık, en son Palermo'yu da ele geçirerek, Sicilya Krallığı'na son vermiştir. 1862'de halk oylamasıyla birlikte daha sonra İtalya Krallığı ismini alacak Sardinya-Piyomente Krallığına bağlanmıştır. Bu devrimde isyancılar, telgraf tellerini kesmiş, vergi kayıtlarını yakmış ve polis karakollarına saldırmışlardır⁶⁷. Diğer taraftan, bu devrim sırasında hapishaneden kaçan mahkûmlar da kullanılmıştır. Garibaldi'nin zaferi her ne kadar kahramanca karşılanırsa bile, devrim beraberinde toplumdaki bozukluğun artmasına da neden olmuştur. Muhtemelen böyle bir sonuç, devrimin suç işleme karşısındaki müsamahasından kaynaklanmaktadır. Devrim sonrasında İtalyan hükümeti, zorunlu askerlik ve vergi düzenlemelerinde bulunmuştur. Ancak halk, devrimde oynadıkları rolün de etkisiyle devlete vergi verme ya da askere gitme gibi bir yükümlülüklerinin olduğu inancını taşımamıştır⁶⁸. Mafyaya doğru giden yolda bölgede yaşanan devrimler, suç oranlarını arttırmış ve belli ölçüde suçun meşrulaştırılması sonucunu doğurmuştur.

1860 devriminde Garibaldi'nin zafere ulaşmasında etkin rol oynayan unsurlardan birisi, *comitive armade* denilen silahlı grupların desteğidir. Daha çok eşkıya (*banditry*) tarzı silahlı gruplar olarak nitelendirilebileceğimiz *comitive armade* 1820, 1840 ve 1866 isyanlarında da, kırsal gruplara güç sağlamışlardır⁶⁹. Bu silahlı gruplar, daha çok toprak sahiplerini kaçırma, büyükbaş hayvanların kaçırılması ve yüksek miktarda hırsızlık faaliyetlerini icra etmişlerdir⁷⁰.

Kırsal kesimlerde toprak sahipleri ve saygın kişiler klientelist ilişkiler nedeniyle fahiş kar ve avantaj sahibiydiler⁷¹. Yüksek mevkileri elde eden gruplar kamu kaynaklarını da kendi lehlerine kullanmışlar ve yolsuzluk yapmaktan çekinmemişlerdir. Diğer taraftan özellikle iç dağlık bölgelerde Sicilyalılar, İtalya'nın geri kalanına nazaran çeşitli zorluklarla karşılaşmışlardır. Adı geçen bölgelerde, diğer bölgelere nazaran demiryolu ve karayolu oranı çok daha azdı⁷². İlaveten; mahkeme, tapu kayıtları ve noter gibi adalet kurumlarının uzak olması, bu yolların güvensizliği ve bozuk olması, bölge halkı için tam bir çile haline gelmişti⁷³. Tüm bu olumsuzluklara, yönetimde zafiyet doğuracak kolluk makamlarına ayrılan yetersiz kaynaklar da eklenince, mafyanın palazlanması için gerekli olan ortam fazlasıyla oluşmuş hale geldi.

⁶⁶ Fentress, a.g.e., s. 61-63.

⁶⁷ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 24.

⁶⁸ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 36; Schneider and Schneider, a.g.e., s. 26.

⁶⁹ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 36.

⁷⁰ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 26.

⁷¹ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 29.

⁷² Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 38; Schneider and Schneider, a.g.e., s. 29.

⁷³ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 31-32.

Polis şefi Giuseppe Alongi'nin söylediği gibi klasik eşkıya tarzı silahlı gruplar dönemi bitmiştir⁷⁴. Sicilya'da devrimlerden sonraki bu dönemde, adam kaçırmalar azalmasına rağmen mal hırsızlığı ya da mal ile ilgili suçlar işlenmeye devam etmiştir. Kırsal pazarların büyümesi ile birlikte büyükbaş hayvan ve tahıl hırsızlığı olayları artmıştır. Mafya böyle bozuk bir ortamda, mal ve hayvan sahiplerinin korunma ihtiyaçlarını gidermiştir⁷⁵. Diğer silahlı grupların tehdidi ve çeşitli haksızlıklardan korunmak için mafyaya başvurmak lüzumlu görülmüştür. Mafya, konumunu geliştirerek hükümet yetkilileri ve toplumdaki diğer hâkim sınıflarla gizli anlaşmalar yapmış ve karşılıklı suç ortaklığı ilişkisi kurarak sömürüyü paylaşmışlardır⁷⁶.

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız üzere; mafya, toplumdaki ve devlet otoritesindeki bozukluğun bir sonucudur. Mafya toplumda ölç alan ve uyumsuzlukları sonlandıran bir hâkim gibi hareket ederek düzeni yeniden tesis etme iddiasında olan bir fenomendir⁷⁷. Bu vargı, mafya grupları ile eşkıya grupları arasındaki farkı açıkça ortaya koymaktadır. Eşkıya tarzı silahlı gruplar devletin düzeni ile çatışma içerisinde olurlar iken; mafya, temel olarak devletin düzenini ortadan kaldırma ya da yıkma gibi bir düşünceye asla sahip olmamıştı. Diğer bir fark ise mafyanın "koruma" konusunda tek bir özellik göstermesidir. Ancak mafya malların korunmasının ötesinde suçluları da koruyan bir grup olmuştur⁷⁸. Bu bölümde ifade ettiğimiz tarihsel gerçekler, mafya olgusunun tek bir hikayeden değil, hikayelerin birbirine düğümlenmesinden meydana geldiğini göstermektedir⁷⁹.

C. İTALYAN MAFYASININ YAPISI, KURALLARI VE KARDEŞLİĞİ

Mafyayı; popüler kültür, edebiyat ve sinema dünyasından uzakta incelemenin, bizi çok daha sağlıklı verilere götüreceği şüphesizdir. En basit şekilde, *The Godfather* filmi serisinde Carleone ailesinin başına geçen Michael Carleone'nin elleri diğer mafya üyeleri tarafından öpülmektedir. Ancak, itirafçıların ifadelerinden böyle bir şeyin olmadığı anlaşılmaktadır. Daha önceki bölümde izah ettiğimiz üzere, mafyanın tarihi 19. yüzyılın ortalarına dayanmaktadır. Günümüzde hala şiddetini ve etkisini sürdüren mafya nasıl olur da bu zamana kadar varlığını devam ettirebilmiştir. Bu sorunun cevabı birçok değişkene bağlanabilir. Ancak biz bu bölümde daha çok İtalyan mafya gruplarının yapısını, kardeşliğini ve kurallarını ortaya koymaya çalışacağız.

⁷⁴ Alongi'den aktaran **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 32.

⁷⁵ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 33.

⁷⁶ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 36.

⁷⁷ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 33.

⁷⁸ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 33.

⁷⁹ **Dickie**, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 38.

İlk olarak *mafioso* kavramını açıklamak mafya âleminin temel yapı taşlarından birisine dokunmamızı sağlayacaktır. *Mafioso*⁸⁰, saygı duyulan, onurlu biri olmak demektir⁸¹. Bir *mafioso* gibi davranmak, onurlu bir şekilde davranmak demektir. Ancak bu “onur” kavramı bizim anladığımız onur kavramından uzak bir yerdedir⁸². Diğer bir deyişle, kendi toplumlarında şekillenen bir onur anlayışı bulunmaktaydı. *Mafioso*, diğer insanlarla girdiği mücadele ve rekabette kazandığı zaferlerinin sağladığı onur ile değerlendirilmekteydi⁸³. Ayrıca, devletin yasalarından korkmamak ve umursamadan şiddet eylemlerine devam etmek, *mafioso*'nun onurunu arttırmaktaydı⁸⁴. Sicilya toplumunda onur mücadelesi için yapılan tüm yasa dışı faaliyetler normal karşılanmıştı. Toplumda saldırı ve şiddet meşrulaşmıştı. İtirafçı Leonarde Vitale'nin mahkemede söyledikleri bu noktada önemlidir:

“... Eğer ilerlemek istiyorsam, mafya üyesi olmalıydım. Bana bunu öğrettiler, ben de itaat ettim... Benim tek suçum doğmuş olmak ve mafya geleneklerine sahip bir ailede büyümek, herkesin mafya olduğu, bu nedenle aşağılanmayı saygı gördüğü bir toplumda yaşamak. Hiç aşağılanmadık... Saygı gösterdiler, korudular, rüşvet verdiler...”⁸⁵.

Diğer taraftan, özellikle 20. yüzyılın başlarındaki geleneksel *mafioso*, kendi gelenek ve kültürlerine çok daha fazla bağlı bir portre çizmektedir. Örneğin, bir *mafioso* için kadınının namusu ve ailesi, kültür dünyasına egemen bir konumdaydı⁸⁶. Bir erkekle evlilik dışı bir ilişki kuran bir kadın sadece toplum tarafından değil aynı zamanda ailesi tarafından da namussuz olarak görülürdü⁸⁷. Ancak 21. yüzyıla yaklaşıldığında bu kültürün zayıfladığı açıkça görülmektedir.

Mafya kültürünün derinliklerine inen yolculuğumuza devam edersek, mafya üyelerinin sahip olduğu *omerta*, mafyanın bugünlere gelebilmesinin önemli nedenleri arasında yer almaktadır. *Omerta* Sicilya'daki sessizliğe verilen

⁸⁰ *Mafioso*'ya aynı zamanda *men of honour* diyebiliriz.

⁸¹ Pino **Arlacchi**, *Mafya Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhunu*, 2. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000, s. 22.

Europol, “Threat Assessment Italian Organized Crime”, The Hague, June 2013, s. 7. <https://www.europol.europa.eu/content/threat-assessment-italian-organised-crime> (E.T. 22.3.2014).

⁸³ İtirafçı Vincenzo Marsala'nın itirafları konuyu aydınlatıcı niteliktedir. “ Bir erkek, mafya ailesi içindeki saygınlığını her şeyden önce öldürerek kazanır. Öldürmek “onurlu adam” olmaya hak kazanmanın en büyük göstergesidir. Eğer öldürülen kişi güçlü biriyse bu saygı daha da artar.” Tomas **Lappalainen**, *Mafya*, İstanbul, Yerdeniz Yayınları, 2005, s. 124.

⁸⁴ **Arlacchi**, a.g.e., s. 38.

⁸⁵ **Lappalainen**, a.g.e., s. 58-59.

⁸⁶ Gioia Tauro'da 1950 ve 1960 yılları arasında işlenen mafya tarzı cinayetlerin % 60'ı cinsel şiddet, kız kaçırma ya da nikah bozma gibi davranışların neden olduğu çatışmalardan doğmuştur.” **Arlacchi**, a.g.e., s. 27; Bu oranlar küreselleşmenin ve kapitalizmin Sicilya toplumunun ruhuna işlenmesiyle birlikte büyük oranda düşme yaşanmıştır.

⁸⁷ **Lappalainen**, a.g.e., s. 123.

isimdir⁸⁸. *Men of honour*'lar mafyanın oluşumu, faaliyetleri ve stratejileri hakkında gizlilik politikasına muhakkak uymak zorundadırlar⁸⁹. Polis, mahkeme veya diğer kamusal makamlara herhangi bir bilgi aktarımı ihtimal dâhilinde olamaz. Aksi takdirde, böyle bir ihlalin sonucu ölüm olacaktır⁹⁰. Sessizlik kuralı tüm Sicilya ve Calabria toplumunun derinliklerine işlemiştir. Çünkü mafyanın faaliyetleri hakkında tanıklık yapacak olan kişi, mafyanın kendisine bir şekilde ulaşmış ve cezalarını keseceğini bilir. Burada mafya bir nevi cezalandırmanın genel önleme amacından yararlanmaktadır. Mafya, *omerta* ilkesinin ihlali halinde cezadan kaçışın olmadığını topluma hissettirmektedir. Bu nedenle, güpegündüz meydanlarda işlenen öldürme olaylarında dahi şahitlik yapacak birilerini bulabilmek mümkün olamamıştır⁹¹.

Mafya sistemi içerisinde gizlilik ilkesi bir nevi savunma stratejisi olarak algılanabilir. Mafya üyeleri, devlet baskısının arttığı durumlarda kendilerini korumak ve kullandıkları şiddetin bir neticesi olarak başlatılan soruşturmalardan kurtulabilmek amacıyla gizlilik ilkesine sınımsız sarılmışlardır⁹². Ayrıca, polis ve mahkeme teşkilatına sızmışlar ya da kendileriyle uğraşan hâkim ve savcılarını öldürmüşlerdir. Böylece İtalyan mafyasının en köklü ve en büyük mafyası Cosa Nostra gelişimini sürdürebilmiş ve kendisini koruyabilmiştir. Cosa Nostra, gizliliği koruyabilmek amacıyla mafyaya üye seçiminde çok dikkatli davranmış ve üyelerinin faaliyetlerini sınırlandırmıştır⁹³. 'Ndrangheta mafyasının bulunduğu bölge Calabria'da ise devlet baskısı daha az olduğu için mafya, gizlilik politikasına daha az önem vermiştir⁹⁴. Ancak, özellikle 1980'li yıllardan bu yana devletin mafya üzerindeki baskısını arttırmasıyla her iki mafya da gizlilik ve güvenlik önlemlerini arttırmıştır⁹⁵. Diğer taraftan sessizlik ve gizlilik kuralının ihlali son dönemde mafyanın kurallarının bozulmaya başladığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Mafya kültüründe bu sessizliği bozanlara *pentito* denir. Tommaso Buscetta, mafya tarihinin ilk önemli *pentito*'su olmuştur. Buscetta'dan önce de başka itirafçılar olmuştur. Ancak hiçbirisi mafyanın örgütlenmesi ve yönetici kadrosu hakkında önemli bilgilere sahip değildi. Hatta Buscetta'nın ifadelerinden önce hâkimler, mafyanın kendisini Cosa Nostra diye adlandırdığını dahi

⁸⁸ Dickie, *Cosa Nostra*..., a.g.e., s. 22; Lappalainen, a.g.e., s. 130.

⁸⁹ Paoli, *Mafia Brotherhoods*..., a.g.e., s. 18; Lappalainen, a.g.e., s. 131.

⁹⁰ *Pentito* Leonardo Vitale, 10 yıl cezaevinde yattıktan sonra 1984 yılında serbest bırakıldı. Basına, "şimdi beni öldürecekler!" dedi ve kısa bir süre sonra da öldürüldü. Lappalainen, a.g.e., s. 58.

⁹¹ Mafya babası Calogero Vizzini hakkında şahitlik yapmaya çağrılan belediyenin resmi bekçisinin ifadeleri şöyledir: "Ben bir şey bilmiyorum, bir şey görmedim, bir şey duymadım. Eğer bu söylediklerim de bir tür tanıklık olarak değerlendirilecekse bu söylediklerimi de söylemedim." Lappalainen, a.g.e., s. 131.

⁹² Paoli, *Mafia Brotherhoods*..., a.g.e., s. 18.

⁹³ Dickie, *Cosa Nostra*..., a.g.e., s. 22.

⁹⁴ Paoli, *Mafia Brotherhoods*..., a.g.e., s. 18.

⁹⁵ Paoli, *Mafia Brotherhoods*..., a.g.e., s. 18.

bilmiyordu⁹⁶. Buscetta'nın ifadeleri devletin, mafyaya karşı yürüttüğü *maxiprocesso* denilen ilk önemli yargılamanın temelini oluşturmuştur.

Mafya kültürünün özelliklerinden bir diğeri de mafyanın bir “statü anlaşması” olarak değerlendirilebilmesidir⁹⁷. Bu statü anlaşması, mafyanın kendi üyelerinin üzerine yüklemiş olduğu gerçek ve bağlayıcı nitelikte bir şeydir⁹⁸. Bu anlaşma, bir erkeğin mafya üyeliğine adım attıktan sonra *men of honour* ünvanına kavuşması, tüm sadakatini mafya üyelerine göstermesi ve gerektiği takdirde mafya için kendi hayatını feda etmeye hazır olması demektir⁹⁹. Mafya üyeliğine girişte, üyeliğe kabul seremonisi mafyanın ritüelleri arasındadır¹⁰⁰. Bununla birlikte bu anlaşma aynı zamanda aile üyeleri arasında bir kardeşlik anlaşmasıdır. Kardeşlik anlaşmasının bir gereği olarak da gerek aile içi gerekse başka bir aile üyesi olsun *mafioso* kesinlikle doğruyu söylemek zorundadır. Aksi takdirde, Buscetta'nın ifadelerine göre kendisini asit banyosu beklemektedir¹⁰¹. “Doğru”, bir *mafioso* için hem tehlikeli hem de alışılmışın dışında çok değerli bir varlıktır. Diğer taraftan iyi gizlenmiş bir yalan, Cosa Nostra içerisindeki güç mücadelelerinde çok önemli bir rol oynayabilir. Böyle oynanan bir oyunda birçok kişinin sonucu da akut paranoya¹⁰² olmaktır¹⁰³. Nitekim Buscetta'nın ifadelerine göre bir *mafioso* için en büyük korku, mafyanın kurallarına aykırılıktan dolayı değil de haince bir dedikodudan dolayı yargılanıp hükmedilme¹⁰⁴. Uygulamada ise kardeşlik anlaşması yoluyla verilen değerler sistemi ile *men of honour*'un somut eylemleri arasındaki açık uçurum, üyeler arasındaki bağlarda gerginlik ve tezat yaratmaktadır¹⁰⁵. Özellikle son 30 yılda bu gerginlik ve tezat artmış vaziyettedir. Mafyanın zayıflamasının nedenlerinden birisi de modernleşme neticesinde bu kavramların eskimiş ve etkisini kaybetmiş olmasıdır.

⁹⁶ Lappalainen, a.g.e., s. 61.

⁹⁷ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 17; Franco Di Maria and Giorgio Falgares, “Mafia Organization: Governance Processes and Leadership Function”, *Integral Leadership Review*, Volume 13, Issue 1, January 2013, s. 4. <http://integralleadershipreview.com/8287-mafia-organization-governance-processes-and-leadership-function/> (E.T. 28.3.2014).

⁹⁸ Paoli, “Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises”, s. 21.

⁹⁹ Maria and Falgares, a.g.m., s. 6.

¹⁰⁰ Tommaso Buscetta, kendisinin mafya üyeliğine kabul töreninden çok büyülenmiş ve etkilenmiştir. Ancak daha sonrasında birçok kez üye kabul seromonilerine başkanlık etmesine rağmen ilk yaşadığı heyecanı bir kez daha yaşayamamıştır. Lappalainen, a.g.e., s. 108; Maria and Falgares, a.g.m., s. 6.

¹⁰¹ Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 24.

¹⁰² Akut paranoya, klinik olarak temelsiz ve kuruntusal nedenlerle diğerlerine karşı aşırı güvensizlik, düşmanlık ve şüphencilik özellikli tanımlanan bir kişilik bozukluğudur. http://www.ehow.com/facts_7491646_acute-paranoia.html (E.T. 20.3.2014).

¹⁰³ Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 24.

¹⁰⁴ Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 25.

¹⁰⁵ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 17.

Mafyanın derinliklerine doğru yolculuğumuzda sıra, örgütlenme biçimini irdelemeye gelmiştir. Özellikle *maxiprocesso* yargılamaları sırasında itirafçıların beyanatları, mafyanın yapısı ve örgütlenmesi hakkında önemli bilgiler edinmemizi sağlamıştır. 1980'lerden önce mafya daha çok kültürel bir durum veya gücün şekli olarak algılanıyordu¹⁰⁶. Dolayısıyla mafyanın kurumsallaşmış bir organizasyon olduğu düşüncesi bulunmamakta idi. Diğer bir deyişle, daha çok bireyler ya da aileler düzeyinde, alt kültürel kodlara dayanarak faaliyet gösteren *mafioso*'ların olduğu düşüncesi bulunmaktaydı¹⁰⁷. Ancak mahkeme kayıtları ve *pentito*'ların ifadeleri, özellikle Cosa Nostra ve Ndrangheta için bir konfederasyon örgütlenmesinin varlığını göstermektedir. Cosa Nostra 1950'lerde Ndrangheta ise daha sonraki yıllarda "komisyon" (*commission*) denilen üst düzey örgütlenmesini tamamlamıştır¹⁰⁸. Tommaso Buscetta'nın mahkemeye verdiği ifadelerle göre komisyon, öncelikle aynı aile arasındaki çatışmaları çözmek için oluşturulmuş ve zamanla değişik ailelerin faaliyetlerini kontrol altına almaya çalışmıştır¹⁰⁹. Bunun sonucu olarak, birbirine yakın bölgeleri kontrol eden 3 veya daha fazla aile bir ara yönetim oluşturarak, *capomandamento* denilen bir başkan seçmişlerdir¹¹⁰. Bölge başkanları da kendi aralarında toplanarak komisyonu oluşturmuşlardır. Komisyon, Cosa Nostra'nın kurallarına uyulmasını sağlamakla birlikte aileler arasındaki sorunlara da çözümler üretmiştir. Diğer taraftan, komisyonun önemli işlevlerinden birisi de, şiddet kullanımını kurallara bağlama ve önemli icraatlardan önce komisyonun izninin alınması gerekliliğidir¹¹¹.

Mafyanın belki de en önemli unsuru "aile"dir. Ancak aile kavramı biyolojik bağların ötesinde çok daha geniş bir kavramı ifade etmektedir. Güney İtalya toplumu, Avrupa'daki sosyal, ekonomik, endüstriyel ve siyasi gelişmelerden mahrum kaldıkları için devlet, İtalyanların nazarında açgözlü ve hizmet vermeksizin vergi koyan bir kurum olarak algılanmıştır. Bu noktada aile, İtalyan toplumu için tek gerçek kabul edilmiştir¹¹². Aileyi güçlendirebilmek amacıyla da aileyi çoğaltma amaçları gütmüşlerdir. Yıllardan beri devam eden gelenekler, kötü davranışların cezalandırılması için teşvik ve baskı, ödül ve cezalandırma sistemiyle sürekli takviye ve hainlere karşı acımasız uygulama, aile üyelerinin arasındaki bağların kuvvetlenmesini sağlamıştır¹¹³.

¹⁰⁶ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 15.

¹⁰⁷ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 15.

¹⁰⁸ Lappalainen, a.g.e., s. 108-109; Paoli, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 20.

¹⁰⁹ Lappalainen, a.g.e., s. 109.

¹¹⁰ Lappalainen, a.g.e., s. 109.

¹¹¹ Lappalainen, a.g.e., s. 110.

¹¹² Europol, a.g.m., s. 5.

¹¹³ Europol, a.g.m., s. 5.

Buscetta, itiraflarında Cosa Nostra'da 55 mafya ailesi olduğunu söylemiştir¹¹⁴. Cosa Nostra'da eski bir mafya üyesi olan Leonardo Messina'nın ifadelerine göre, bir aile kurabilmek için en az 10 kişiye ihtiyaç vardır. Cosa Nostra'da küçük boyutlu aileler olduğu gibi büyük boyutlu aileler de vardır. Örneğin Palermo'da Corso dei Mille ailesinde, 65 *men of honour* ve 38 *avvicinat*¹¹⁵ bulunmaktaydı. Ritüellere uygun şekilde giren *men of honour* sayısı 1990 yılındaki polis verilerine göre ortalama 23,8'dir¹¹⁶. Reggio Calabria'da bulunan Ndrangheta mafyasına bağlı mafya ailelerinde ise, en küçüğü 5-10, ortanca 20-30, en yüksekleri ise 50 ve daha fazla kişiden oluşmaktadır¹¹⁷.

Mafya ailelerinin kendi içerisindeki örgütlemesine göz atmak gerekirse Cosa Nostra komisyonuna bağlı ünitelerde, ailenin başındaki kişiye *rappresentante* veya *capofamiglia* denir¹¹⁸. Mafya ailesinin başındaki kişinin yararlandığı bir veya daha fazla *consiglieri* (danışman) seçilir¹¹⁹. Danışman, başkanın alacağı kararlarda kendisine yardımcı olur. Herhangi bir engel veya uzun tutuklamalarda *capofamiglia*'nın kendisi tarafından seçilen bir *vice rappresentante* (vekil) bulunur¹²⁰. Bununla birlikte büyük ailelerde her 10 kişiden sorumlu *capi decina* seçilir¹²¹. *Capi decina*'ların altında ise *men of honour*'lar bulunmaktadır¹²². Mafya ailelerinin bu tarz aile örgütlenmesi, 19. yüzyılın sonlarında da görülmektedir. Armando Sangiorgi'nin ifadelerine göre her bir grup *capo rione* dedikleri başkanları tarafından yönetilmektedir¹²³.

Cosa Nostra'da ailenin başına geçecek *capofamiglia* geleneksel olarak ailenin üyeleri tarafından seçilir¹²⁴. Dolayısıyla, doğrudan demokrasinin uygulandığı durumlardan birisi de mafyanın başına başkan seçimidir. Bu seçimde doğrudan demokrasi, kardeşlik anlaşması yoluyla oluşturulan dayanışma, eşitlik ve fedakarlık hisleri ile bağdaşan ve aslına uygun olanıdır¹²⁵. Ancak özellikle üye sayısı fazla olan mafya ailelerinde doğrudan demokrasiyi uygulamak pek

¹¹⁴ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 27.

¹¹⁵ Bu ayırım mafya dünyasında önemlidir. Trapani bölgesinin en önemli mafya ailelerinden olan ve başkanlığını Toto Minore'nin yaptığı ünite, sadece 7 adet "men of honour" bulunmaktaydı. *Avvicinati*, okumalarımızdan anladığımız kadarıyla, mafyanın icraatlarında kullanılan adamlardır. Ritüellere uygun olarak mafya üyeliğine katılmazlar. Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 28.

¹¹⁶ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 28.

¹¹⁷ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 31.

¹¹⁸ Lappalainen, a.g.e., s. 102.

¹¹⁹ Lappalainen, a.g.e., s. 103.

¹²⁰ Maria and Falgares, a.g.m., s. 5.

¹²¹ Maria and Falgares, a.g.m., s. 5.

¹²² Maria and Falgares, a.g.m., s. 5.

¹²³ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 41.

¹²⁴ Maria and Falgares, a.g.m., s. 5.

¹²⁵ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 41.

mümkün görünmemektedir. *Capofamiglia*'nın aile içerisindeki rolü geleneksel anlamda önemli bir boyuta sahip değildir¹²⁶. Bu hususa ilişkin olarak eski bir mafya üyesi olan Leonardo Messini'nin açıklamaları önemlidir: “*Mafya demokratik bir yapıdır... Başkan köklerdeki insanlar tarafından seçilir ve başkanın en önemli üye olduğu doğru değildir. Merkez üssü ailenin kendisidir ve başkan sadece bir temsilcidir*”¹²⁷. Bununla birlikte, doğrudan demokrasilerde üyelerin tamamının iradelerinin yerine zamanla seçkinler tarafından yönetilmeye doğru bir meyil bulunmaktadır. Sonuç olarak da doğrudan demokrasi zamanla bozulur, babadan oğula veya doğuştan karizma yoluyla mafya başkanının değişimi gerçekleşmiştir¹²⁸. Örneğin Don Francesco Paolino Bontade ölünce yerine Stefano Bontade 20 yaşında *capofamiglia* olmuştur. Başka bir örnek, 1978'de silahlı saldırı sonucunda öldürülen babasının yerine geçen Francesco Madonia verilebilir. Böyle bir durum, mafya başkanlığının geçişinde, demokrasinin ilkelerinden sapılarak ataerkil bir yapının doğması sonucunu doğurmuştur¹²⁹.

Doğrudan seçim ilkesini ihlal eden bir diğer durum ise şiddet kullanımı yoluyla başkanlık koltuğunun ele geçirilmesidir¹³⁰. Cosa Nostra tarihinde silahlı saldırı sonucu *capofamiglia*'nın yer değiştirdiği birçok defa görülmüştür. Bu değişimi gerçekleştirebilecek olanlar, aile içerisinde kendisini belli eden, yetenekli ve kurnaz birisi olmak zorundadır¹³¹. Artık, düşündüğümüz anlamda karşımızda sadece aileyi bir arada tutan ve temsilci konumunda olan bir başkan bulunmamaktadır. Yeni başkan, aileyi bir nevi kendi malı gibi görmekte ve kendisinde yeni kurallar koyma iktidarını bulabilmektedir¹³². Bunun sonucunda, birçok aile başkanı Cosa Nostra gelenekleriyle kalıplaşmış görev hiyerarşisi yerine farklı yönetsel kurumlar ve görevler oluşturmuşlardır¹³³. Başkanın bu icraatları sonucunda mafya üyeleri, doğrudan başkana bağlı faaliyetler göstermişler ve başkana bağımlılıkları da artmıştır. Yukarıda izah ettiğimiz doğrudan demokrasi ilkelerinden uzaklaşan iki geçiş yöntemi, uzun yıllar mafyanın başında aynı isimlerin kalmasına, kısa aralıklarla yapılan başkanlık seçim sisteminin içinin

¹²⁶ **Maria and Falgares**, a.g.m., s. 6; İtalyan Kriminolog Valentina Tenti, *Quebec Charbonneau Commission*'a, Cosa Nostra'nın yapısı hakkında verdiği bilgiler de aynı doğrultuda olmuştur. Tenti, Cosa Nostra mafyasında ailelerin başındaki kişilerin daha çok aileyi temsil eden bir kişi olduğunu ve aile içerisinde bir çeşit demokrasinin var olduğunu belirtmiştir. Diğer taraftan başkanın sahip olduğu gücün minimize olması için de alınan birçok önlem bulunmaktadır. http://www.dailymotion.com/video/xtt7zh_italian-criminologist-valentina-entidescribes-the-inner%20workings-of-the-sicilian-mob-for-quebec-s_news (E.T. 23.3.2014).

¹²⁷ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 41.

¹²⁸ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 43.

¹²⁹ **Lappalainen**, a.g.e., s. 113.

¹³⁰ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 43.

¹³¹ **Lappalainen**, a.g.e., s. 113.

¹³² **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 44.

¹³³ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 44.

boşalmasına ve seçimlerin birer meşrulaştırma törenlerine dönüşmesine yol açmıştır¹³⁴.

‘Ndrangheta mafyasının yapısı ise Cosa Nostra mafyasından farklılık arz etmektedir. ‘Ndrangheta, baskıcı devlet faaliyetlerinden birliğin merkezini korumak ve herhangi bir *pentito* durumundan mafya üyelerini ve yöneticilerini korumak amacıyla rütbe ve güç pozisyonuna göre örgütlenmiştir¹³⁵. Diğer bir deyişle, mafya içerisinde resmi ve parçalı bir ayrıma gidildiğini söyleyebiliriz. ‘Ndrangheta 2 alt birimden oluşmaktadır: *Societa maggiore*¹³⁶ ve *societa minore*¹³⁷. Mafyaya yeni katılan birisi, *societa minore* alt biriminin en altından başlar. Yeni üye, belirli sürelerin geçmesiyle birlikte yukarılara doğru kademe kademe ilerler. Bu süreçler sırasında kişi bir dizi sınavdan geçirilmektedir. Kişinin bu sınavlardan başarılı olması, mafya içerisindeki yerinin sağlamlaşmasını ve üst kademelere ilerlemesini sağlayacaktır. Calabria bölgesi mafyalarında yönetim anlayışında daha çok geleneksel egemenlik uygulanmaktadır¹³⁸. Örneğin Domenico Libri, ailenin en yaşlı üyesi olduğundan ailenin başına geçmiştir. Keza Gioia Tauro, abisi Giralomo Mommo’dan başkanlığı devralmış ve aileyi 30 sene boyunca yönetmiştir. Diğer taraftan, mafya üyeleri kendi politik ve ekonomik yetenekleri sayesinde mafya ailesinin başına geçebilmektedir¹³⁹. Ailenin başındaki kişi, adamları üzerinde tam bir yetkiye ve mutlak itaat isteme hakkına sahiptir¹⁴⁰.

Napoli ve Caserta bölgesinde varlığı en çok hissedilen Camorra mafyası ise daha çok iç ve dış ilişkilerinde hoppalık ve zippilikleriyle bilinir¹⁴¹. Kendi aralarında sık sık yaşanan savaşlar nedeniyle birliklerini sağlayabilmiş değildir.

D. MAFYANIN AMAÇ VE İŞLEVLERİNİN ÇEŞİTLİLİĞİ

Mafyayı sadece belli bir bölgede hâkimiyetini ilan eden bir suç örgütü veya sadece illegal mal ve hizmetleri tedarik eden bir organizasyon olarak düşünmek yanıltıcı bir yargıdır. Toplumdaki her kesimden insanla bir arada olan ve insanlar üzerinde etkisini devletten daha fazla hissettiren bir organizasyonun birçok amacı ve icra ettiği fonksiyonu bulunmaktadır.

¹³⁴ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 44

¹³⁵ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 46.

¹³⁶ Bu üst grubun içerisinde 6 kademe bulunmaktadır. Aşağıdan yukarıya doğru sıralayalım: *Camorrista, camorrista di sgarro, santista, vangalista, trequartino o quintino, associazione o societa*. Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 47.

¹³⁷ Bu alt grubun içerisinde 2 kademe bulunmaktadır. Aşağıdan yukarıya doğru sıralayalım: *Picciotto liscio, picciotto sgarrista*. Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 47.

¹³⁸ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 49.

¹³⁹ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 49.

¹⁴⁰ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 50.

¹⁴¹ Europol, a.g.m., s. 12.

Mafyanın en önemli amacı, belli bir bölge üzerinde fiziksel şiddet tekeli elinde bulundurmak¹⁴². Kontrol ettiği bölgede kendisinden daha güçlü bir şiddet grubunun bulunması, mafyanın iktidarının kurumsallaşmasına engel olacaktır. Şiddet tekeli elinde bulundurma durumu, mafya ile devleti aynı paralelde düşünmemize neden olmuştur. Max Weber'in meşhur devlet tanımını hatırlarsak; "devlet, belli bir toprak üzerinde meşru fiziki güç kullanma tekeli elinde bulunduran aygıttır"¹⁴³. Mafya da aynı doğrultuda belli bir bölgeyi kontrol etme amacı ve çabası içerisindedir. Belirlediği bölgesinde en büyük "şiddet" gücüne sahip tek organizasyondur. Diğer bir deyişle, mafya kendi bölgesinde insanlar üzerinde bir gölge yönetim (*shadow government*) sergilemektedir¹⁴⁴. Ayrıca böyle bir tanım, daha önce de ifade ettiğimiz üzere, mafyayı diğer suç örgütlerinden ayırmamızı sağlamaktadır. Bir sonraki bölümde bu konu ayrıntılı olarak değerlendirilecektir.

Mafyanın fiziksel şiddet tekeli elinde bulundurma gerçeği ile bağlantılı olarak en önemli faaliyetinin "koruma" olduğunu söyleyebiliriz¹⁴⁵. Mafya aileleri ister legal isterse illegal olsun bölgesindeki bütün ekonomik faaliyetlerden pay almaya çalışır. *Pentito* Buscetta'nın ifadelerini dikkate aldığımızda mafya, 1960'lı yıllar öncesinde sadece büyük şirketlerden ve zengin toprak sahiplerinden *pizzo* (korunma parası) almaktaydı¹⁴⁶. Bu değişikliğin nedenleri; mafya gruplarının illegal piyasalarda durumu devam ettirmesinin zorlaşması, bazı piyasalarda başarısız olması ve devlet tarafından malvarlıklarına el konulmasıdır. Bunun sonucunda mafya grupları kendi bölgelerine çekilmiş ve daha baskıcı bir pozisyon tutmuşlardır. Mafyanın haraç gelirini büyütmesi ve yaygınlaştırmasının ardında nakit para birikimini karşılamak da önemli bir rol oynamaktadır. Diğer taraftan, haraç verenler de polise şikâyet etmektense belli bir ücret vermeyi tercih ediyorlardı. Aksi takdirde devlet, direnen iş sahiplerini, toplumun her kesimindeki insanlarla bağlantısı olan ve devletin yerel kurumlarına sızmış bir organizasyondan nereye kadar koruyabilirdi¹⁴⁷. Cosa Nostra ve 'Ndrangheta'nın tam bir kontrol sağlayamadığı bölgelerde, çetelerin veya mafya benzeri örgütlerin (*pseudo-mafia*) yerel işyeri sahiplerinden haraç aldığı da

¹⁴² **Arlacchi**, a.g.e., s. 40.

¹⁴³ Max **Weber**, "Politics as a Vocation", s. 1. <http://anthropos-lab.net/wp/wp-content/uploads/2011/12/Weber-Politics-as-a-Vocation.pdf>.

¹⁴⁴ **Dickie**, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 22.

¹⁴⁵ Paolo **Campana**, "Understanding then responding to Italian organised crime operations across territories", *Policing: A journal of policy and practise*, Oxford University Press, 2013, s. 4.

¹⁴⁶ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 164-165.

¹⁴⁷ Örneğin, Libero Grassi, giyim üretimi işi için kendisinden istenen "koruma" parasını mafyaya ödemeyi reddetmiş ve *Giornale di Sicilia* adlı Sicilya gazetesine bir reklam vererek, Palermo'daki tüm *pizzo* ödemelerini reddetmeye ve direnişte birlik olmaya çağırmıştır. Mafyanın Grassi'ye verdiği cevap, 1991 yılında öldürülerek olmuştur. Barış **Çaylı**, "Italian Civil Society against the Mafia: From Perceptions to Expectations", *International Journal of Law, Crime and Justice*, Volume 41, Issue 1, 2013, s. 85.

bilinmektedir¹⁴⁸. Reggio Calabria Başsavcısı 1993 yılında yayınladığı rapo-
runda, bölgedeki tüm iş faaliyetlerinin haraca bağlandığını ifade etmektedir¹⁴⁹.
Örneğin, kişiler veya şirketlerin Sicilya ve Calabria bölgesinde herhangi bir
inşaat projesini uygulayabilmesi için o bölgenin mafyasından izin alması ve ona
belli bir pay vermesi gerekmektedir¹⁵⁰.

Mafyanın işlevlerinden birisi de legal ve illegal yoldan ticari faaliyetler
yürütmesidir. Geleneksel *mafioso* döneminde orta sınıfta yer alan mafya üyeleri,
onur kavramı ile servetin özdeşleşmeye başlamasıyla birlikte değişim sürecine
girmişlerdir. Çünkü toplumsal düzeyde yaşanan kültürel kodların, tüketim alış-
kanlıklarının ve eylem tarzlarının değişimi mafyayı da değişim sürecinin içine
dâhil etmiştir. Bunun sonucunda servet birikimi, hem gücün hem de başarının
anahtarı konumuna yükselmiştir¹⁵¹. Mafyanın sadece fiziksel şiddet kozu, top-
lumda saygınlık kazanmak için yeterli değildi. Artık paranın, arabaların ve lüks
villalarla birlikte var olan bir gücün anlamı bulunmaktaydı. Mafyanın bunalım
döneminden kurtuluşu, ancak kendisini yeni değerlere göre ayarlamak ve yeni-
den inşa etmek ile mümkündür¹⁵². Bunun için mafyanın bir girişimci gibi dav-
ranması gerekmektedir: Geleneksel *mafioso*'dan girişimci *mafioso*'ya geçiş...

İtalyan mafya grupları gerek legal piyasalarda gerekse illegal piyasalarda
faaliyet göstermektedir. Mafya illegal yollarla elde ettiği malvarlığı ile legal
piyasalarda bir girişimci olarak faaliyet göstermiştir. Mafyanın bu girişimi
1960'lı yıllara dayanmakla birlikte yaptığı işler, diğer şirket sahiplerinden farklı
olmuştur. Bu farklılıklardan en bariz olanları, şirket içi örgütlenme ile şirketin
dış faaliyetlerinde mafya tarzı davranışların sergilenmesidir¹⁵³. Mafya tarzı giri-
şimciliğin ilk özelliği, diğer şirketlerin hesaba katmak zorunda oldukları rekabet
kurumundan kendilerinin etkilenmemesidir¹⁵⁴. Mafya sahip olduğu güç saye-
sinde gerek araç-gereç ve hammaddenin sağlanmasında gerekse ihalelerin kaza-
nılmasında diğer rakiplerini saf dışı bırakmıştır¹⁵⁵. Mafyaya rekabet konusunda
üstünlük sağlayıp mafyanın bazı piyasalarda tekel konuma ulaşmasını sağlayan
ikinci özellik, ücretlerin düşük tutulmasıdır¹⁵⁶. İşçilerin ücretleri, sosyal güven-
lik primlerinden eksiltilecek ve fazla mesai parası ödenmeyerek kısıldı. Diğer

¹⁴⁸ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 165.

¹⁴⁹ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 165.

¹⁵⁰ Arlacchi, a.g.e., s. 126.

¹⁵¹ Arlacchi, a.g.e., s. 77-78.

¹⁵² Arlacchi, a.g.e., s. 80.

¹⁵³ Arlacchi, a.g.e., s. 109.

¹⁵⁴ Arlacchi, a.g.e., s. 109.

¹⁵⁵ Mahkeme kayıtlarına göre F.S, hammadde arzının büyük bölümünü ele geçirmiş bir odun ve kereste şirketinin sahibidir. Ancak S.'nin sahip olduğu büyük güç yüzünden, diğer odun ve kereste tüccarları rekabeti sonlandırmak zorunda kaldılar. İhalelerde, her ne kadar onlarca teklif var gibi gözükse de aslında yegane teklif S.'ye aittir. Arlacchi, a.g.e., s. 109-110.

¹⁵⁶ Arlacchi, a.g.e., s. 115.

taraftan, mafya üyelerinin yönetici konumunda bulunmaları, işçilerin otomatik olarak seslerinin kısılmasına ve sendika faaliyetlerinin son bulmasına yol açmıştır¹⁵⁷. Bazı şirketlerde ise işçiler, eski mahkûmlar ve adi suçlulardan oluştuğu için işçiler üzerinde doğrudan baskı kullanılmasına gerek kalmazdı. Mafya tarzı girişimciliğin diğer bir özelliği, mali kaynakları kullanma ayrıcalığıdır. Yasadışı birçok işten elde edilen gelirler, yasal işlere kanalize edilerek çok büyük miktarda sermaye oluşturulmuştur¹⁵⁸. Bu sermayenin büyük çoğunluğu, yeni sektörlerde yatırımlarda kullanılmıştır. Diğer taraftan girişimci mafya, banka sisteminde de ayrıcalıklı bir yere sahiptir¹⁵⁹. Çünkü mafya, önde gelen banka yöneticileri ile ilişkileri ilerletme ve bağımlı bir hale getirme politikası izlemiştir. Bu ilişkileri sayesinde, diğer şirket sahiplerinin alamadığı yüksek miktardaki kredileri herhangi bir güvence dahi göstermeden kolaylıkla alabilmiştir¹⁶⁰. Diğer taraftan, mafya tarzı girişimciliğin avantajlarını gören büyük şirketler de mafya ile anlaşarak iş yapma yoluna gitmişlerdir. Buna verebileceğimiz en çarpıcı örnek, Coca-Cola firmasının Reggio Calabria’da bulunan fabrikasının mahkeme kayıtlarına göre mafyanın elinde bulunmasıdır¹⁶¹.

Sıralamış olduğumuz avantajlar, girişimci mafya şirketlerin hızlı bir şekilde gelişmesini sağlamıştır. Böylece mafya grupları, Sicilya ve Calabria bölgesinde birçok piyasada tekel konuma gelmeye başlamışlardır. Mafya, özellikle inşaat sektöründe çok büyük gelişme göstermiştir. 1950 ile 1980 arasında Sicilya’da hızlı bir yapılaşmaya gidilmiş ve bina patlaması yaşanmıştır. Dönemin mafya destekli Palermo Belediyesi Başkanı Salvo Lima ve yapı işlerinden sorumlu komisyonun başkanı Vito Ciancimino, mafya grupları ile anlaşarak mevzuata aykırı birçok yapı izni vermişler ve kalitesiz apartman ve villaların yükselmesini sağlamışlardır¹⁶². Bu dönem “Palermo Vurgunu” (*Sack of Palermo*) olarak isimlendirilmiştir¹⁶³. Tüm bu evrelerden geçen mafya en ihtişamlı dönemlerini yaşamıştır. Bu süreçte *mafioso*’ların lüks yaşamlarına ve yasa olarak geçerliliğini koruyan “güç” olgusuna imrenen birçok genç mafyaya üye olmak istemiştir. Bunun sonucunda mafya ailelerinde mafya üyelerinin yaş ortalaması ciddi oranda düşmüştür¹⁶⁴. Cosa Nostra ve ‘Ndrangheta bazı alanlarda tehdit ve korkutmaya ihtiyaç duymadan monopol hale gelebilmiş, bazı

¹⁵⁷ **Arlacchi**, a.g.e., s. 117.

¹⁵⁸ **Arlacchi**, a.g.e., s. 122. Ancak Amerika’da bulunan İtalyan mafyasının önünde birçok engel bulunduğu için, yasadışı yollardan kazanılan paralar aynı şekilde yasa dışı yollara akmaktaydı.

¹⁵⁹ **Arlacchi**, a.g.e., s. 124.

¹⁶⁰ **Arlacchi**, a.g.e., s. 125.

¹⁶¹ **Arlacchi**, a.g.e., s. 120.

¹⁶² **Dickie**, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition, (Location 1556)

¹⁶³ **Dickie**, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition, (Location 1556); **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 14.

¹⁶⁴ Özellikle 21-30 yaş grubuna dahil sanıkların yaş ortalaması 1968 yılında %1,7, 1978-79 yıllarında %16,7, 1980-1981 yıllarında %30,6’ya çıkmıştır. **Arlacchi**, a.g.e., s. 145.

alanlarda ise baskı vasıtalarını kullanmaktan imtina etmemiştir. Örneğin Reggio Calabrio bölgesinde De Stefano kardeşler, toptan satış yapan tüm et marketlerini kontrol ediyorlardı¹⁶⁵. 1980'li yıllarda, tehdit ve korkutmayla kasapların ve süper marketlerin kendisinden et almasını sağlamışlardır¹⁶⁶. Confcommercio 1992 yılı verilerine göre Sicilya'nın %10'unu oluşturan 4 bin perakende mağaza doğrudan veya dolaylı olarak mafya grupları tarafından kontrol edilmekteydi.

Mafya grupları legal piyasalarda faaliyet gösterdiği gibi birçok illegal işlerle ekonomisini ayakta tutmaya ve zenginleştirmeye çalışmaktadır. Mafya; Uyuşturucu kaçakçılığı, sigara kaçakçılığı, insan kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, sahte ticari mallar, kara para aklama, araba hırsızlığı, son dönemde de yeni ticari alanlarda faaliyet göstermektedir¹⁶⁷. Bu alanlar arasında zehirli atıklar, mücevherler, kâr marjı yüksek sebze-meyve piyasası, legal veya illegal kumar ve iddia, yenilenebilir enerji piyasaları bulunmaktadır¹⁶⁸. Bazı istatistiki bilgiler mafya gruplarının ekonomisini daha açık görmemizi sağlayacaktır. 2012 Mart ayında yapılan polis operasyonu neticesinde N'drangheta Valle-Lampada *cosca*'sının¹⁶⁹ Milano'da kontrol ettiği günlük kazancı 25.000 ila 50.000 avro arasında değişen 90 kumar salonu keşfedilmiştir¹⁷⁰. İtalyan yetkililerin ifadesine göre, organize kriminal grupların toplamda bu işten elde ettikleri yıllık kazançları 10 milyar avrodur¹⁷¹. Çevresel atık sektöründe ise 1990'lı yıllarda mafya gruplarının yeni bir sektör olarak bu alana girdiğini görüyoruz¹⁷². İtalyan ekolojik birliği *Legambiente*'nin 2012 Mart ayında hazırlamış olduğu rapora göre bu alanda 296 *cosca*'nın aktif olduğu tahmin ediliyor¹⁷³. Bu kapsamda mafya grupları, mevzuata aykırı şekilde yapılan yapı projeleri yüklenme, illegal yollarla çöplerin boşaltılması, zehirli atıkların imhası şeklinde birçok çevre suçunu işlemektedirler. Bunlardan başka mafya grupları, kâr oranı yüksek ve garantisi yüksek bir iş olarak yenilenebilir enerji faaliyetine girmişler ve rüzgar gücüne yoğunlaşmış-

¹⁶⁵ Letizia **Paoli**, "Italian Organized Crime: Mafia and Illegal Markets, Exception and Normality", *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, Ed. Cyrille Fijnaut – Letizia Paoli, Springer, Netherlands, 2004, s. 288.

¹⁶⁶ **Paoli**, "Italian Organized Crime: Mafia and Illegal Markets, Exception and Normality ", s. 288.

¹⁶⁷ **Paoli**, "Italian Organized Crime: Mafia and Illegal Markets, Exception and Normality ", s. 281.

¹⁶⁸ Anna **Sergi** and Anita **Lavorgna**, "Trade secrets: Italian mafia expands its illicit business" *Jane's Intelligence Review*, September 2012, s. 44-46. https://www.academia.edu/1939693/Trade_Secrets_Italian_Mafia_expands_its-illicit_business (E.T. 22.11.2014).

¹⁶⁹ Cosca, her bir mafya ailesine verilen isimdir.

¹⁷⁰ **Sergi and Lavorgna**, "Trade Secrets...", a.g.m., s. 46.

¹⁷¹ **Sergi and Lavorgna**, "Trade Secrets...", a.g.m., s. 46.

¹⁷² **Paoli**, "Italian Organized Crime: Mafia and Illegal Markets, Exception and Normality", s. 286.

¹⁷³ **Sergi and Lavorgna**, "Trade Secrets...", a.g.m., s. 46.

lardır¹⁷⁴. Avrupa Birliği ve İtalya'nın cömert yardımları, genellikle yenilenebilir enerji ile ilgili kuruluşların daha çok merkez dışında olması ve denetimlerin gevşek yapılması, özellikle Ndrangheta ve Cosa Nostra'yı cezbetmiştir¹⁷⁵.

Cosa Nostra, Ndrangheta ve Camorra hâkim olduğu bölgeler üzerinde illegal piyasalarda faaliyet gösterdiği gibi, kendi bölgesi dışındaki İtalya'da ve diğer Avrupa ülkelerinde de faaliyet göstermektedir. İtalyan mafya grupları 1990'lı yıllara kadar legal ve illegal faaliyetlerinden oldukça büyük bir zenginlik kazanmışlardır¹⁷⁶. Aynı zamanda, İtalya'da ve diğer Batı Avrupa ülkelerinde illegal piyasaların uluslar arası nitelik kazandığı ve çok etnikli bir yapıya dönüştüğünü gözlemliyoruz. Bu süreç İtalya'da 1980'lerin ortalarında, Batı Avrupa ülkelerinde ise 1950'li yıllarda hız kazanmıştır¹⁷⁷. Ayrıca, Avrupa'da sınırların kaldırılması ve ülkeler arası entegrasyon gayretleri, bu trendin tırmanışa geçmesine yol açmıştır¹⁷⁸. İlegal piyasalarda rekabetin artması, Cosa Nostra ve 'Ndrangheta'nın yapısı, kardeşlik bağları ve aynı zamanda kendi bölgelerinde hâkimiyet iddiaları; mafya gruplarının bazı illegal piyasalardaki pozisyonunu zorlaştırmış, silah kaçakçılığı gibi bazı piyasalarda ise başarısız olmalarına neden olmuştur.

İtalyan mafyası gruplarının illegal piyasalarda hareket tarzı da farklılık göstermektedir. Cosa Nostra için önemli olan, varlığının özü saydığı Sicilya'da faaliyet göstermektedir¹⁷⁹. Adanın ötesindeki işlerini aileyi güçlendirmek ve büyütmek için icra etmektedir. Cosa Nostra, kendi bölgesi dışındaki faaliyetlerini, temsilcileri (*emissaries*) ile yürütmektedir. Sicilya mafyası, merkezi bölgelerin dışındaki alanlarda kendisine has faaliyetleri gerçekleştirme yolunu tutmaz¹⁸⁰. Çünkü mafyanın şiddete başvurma kurumunu kullanma şansı azaldığı gibi, temel icraatı olan "koruma" sağlamaktan da yoksun kalmaktadır. Bu nedenle Cosa Nostra, kendi bölgeleri dışında davranış tarzını değiştirmektedir¹⁸¹. Campana, makalesinde böyle bir hareket tarzı değişikliğini, "fonksiyonel çeşitlendirme" olarak adlandırmaktadır¹⁸². Mafya, bir bölgede bir yerin illegal korumasını üstlenirken, başka bir yerde piyasalarda alım-satım yapabilmektedir. Örneğin, La Torre ailesi, Caserta bölgesindeki Mondragone'da uyuşturucu piyasasını düzenlerken, Amsterdam'da ise herhangi bir tekel ya da yönetici olma iddiasında olmayan bir alıcı konumdadır¹⁸³. Cosa Nostra, bölge dışında daha çok

¹⁷⁴ **Sergi and Lavorgna**, "Trade Secrets...", a.g.m., s. 46.

¹⁷⁵ **Sergi and Lavorgna**, "Trade Secrets...", a.g.m., s. 46-47.

¹⁷⁶ **Paoli**, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 23.

¹⁷⁷ **Paoli**, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 26.

¹⁷⁸ **Paoli**, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 26.

¹⁷⁹ **Europol**, a.g.m., s. 10.

¹⁸⁰ **Europol**, a.g.m., s. 10.

¹⁸¹ **Campana**, a.g.m., s. 6.

¹⁸² **Campana**, a.g.m., s. 5.

¹⁸³ **Campana**, a.g.m., s. 6.

kara para aklama ve uyuşturucu kaçakçılığı işleriyle ilgilenmektedir¹⁸⁴. 'Ndrangheta mafyası da Avrupa'nın birçok ülkesinde (Fransa, Almanya, Belçika, İspanya, İsviçre, Kanada) faaliyetler yürütmektedir¹⁸⁵. Ndrangheta mafyasını diğer mafyalardan ayıran husus, kendi bölgesi dışında kendi yapısını ve kendine özgü faaliyetlerini aynı şekilde uygulamaya çalışmasıdır¹⁸⁶. Doktrinde bu tür uygulamaya "aktarım" (*transplantation*) denilmektedir¹⁸⁷. Ndrangheta, özellikle Kuzey İtalya'nın bazı şehirlerinde bu uygulamayı icra etmeye çalışmaktadır¹⁸⁸.

İtalya gibi Avrupa'nın birçok ülkesindeki yabancı kriminal gruplar, illegal malların ticareti ve kirli paraların tekrar yatırımlarda kullanılması suretiyle hızlı para üretmeyi amaçlamaktadırlar¹⁸⁹. Bu yabancı kriminal gruplar, Cosa Nostra ve Ndrangheta gibi uzun ömürlü bir niteliğe ve organizasyonel karışıklığa sahip değillerdir. Bazıları aile şirketleri tarzında, bazıları kâr sahipliği yahut aynı ideolojik veya etnik amaçlı organizasyonlar şeklinde birçoğu da arkadaşlık veya toprak kökenli birbirine bağlanmış çetelerden oluşmaktadır¹⁹⁰. Bunlar, genellikle geçici olarak oluşturulmuş küçük girişimciler olarak ifade edilebilir. İlegal piyasalardaki bu yapısal değişiklik, İtalyan mafya gruplarının bu alanlarda gerilemesine neden olmuştur.

E. MAFYA, DEVLET VE TOPLUM

Mafya grupları, özellikle Sicilya ve Calabria'nın hâkim olunan bölgelerinde, yerel halk üzerinde kendi politik düzenini uygulamış; devletin etkisizliği nedeniyle ortaya çıkan kamusal düzen ve güvenlik eksikliğini giderilmesinde etkin bir rol oynamıştır. Diğer taraftan, mafyanın halkın ihtiyacı olan birçok gereksinimi karşılaması, halkın nazarında meşruluk kazanmasına yol açmıştır. Tarihsel gerçeklik olarak kayda geçen bu durumlar, mafya fenomenini açıklamada başvurulması gereken esas hususları teşkil etmektedir. Aksi takdirde devlet kurumlarının yetersizliğinden bahsetmeksizin mafya olgusunun bir asırdan fazla bir süredir toplumda kökleşmesini ve geniş bir tabanda yayılmasını açıklamak mümkün görünmemektedir¹⁹¹. Devlet kurumlarının etkisizliği ve

¹⁸⁴ **Europol**, a.g.m., s. 10.

¹⁸⁵ Ndrangheta mafyasının Avrupa içlerine kadar ilerlediğinin göstergesi olarak 15 Ağustos 2007'de Almanya'nın Duisburg kentinde gerçekleşen ölümleri (*Duisburg Massacre*) örnek verebiliriz. Ayrıntılı bilgi için bkz. John **Dickie**, *Mafia Republic: Italy's Criminal Curse. Cosa Nostra, 'Ndrangheta and Camorra from 1946 to the Present*, Hodder & Stoughton, London, 2013, Kindle Edition, (Location 6251).

¹⁸⁶ **Campana**, a.g.m., s. 4.; **Europol**, a.g.m., s. 11.

¹⁸⁷ **Campana**, a.g.m., s. 7; **Lavorgna and Sergi**, "Types of organised crime in Italy...", a.g.m., s. 24.

¹⁸⁸ **Europol**, a.g.m., s. 11.

¹⁸⁹ **Paoli**, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 26.

¹⁹⁰ **Paoli**, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 26.

¹⁹¹ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 178.

diğer olguların varlığı birçok yazarın mafyanın gücü ile devletin güçsüzlüğü arasında bir bağlantı kurmasına neden olmuştur¹⁹². Bu nedenle, mafya fenomeni ile devlet arasındaki ilişkinin anlaşılabilmesi için, her ne kadar mafyanın doğuşu bölümünde mafyanın devlet otoritesinin boşluğu ve diğer tarihsel olaylarla ilgili olduğu üzerinde durmuş olsak da, daha derin bir açıklama gerekmektedir.

İtalya'nın birleşmesine kadar Fransız Bourbon Hanedanı ve daha sonra da Sardinya-Piamente Krallığı tarafından yönetilen Sicilya'da güç boşluğu mafyanın doğmasını ve büyümesini sağlamıştır¹⁹³. Fransız sömürgesi altında kağıt üzerinde kaldırılan feodal sistem ve sonrasında getirilen yönetsel monarşi bu bölgeye refah ve istikrar getirememiştir. Reform sonucunda yeni sistem, toprak kontrolü üzerinde yetersiz kalmış ve toplumsal düzeni sağlamada başarısız olmuştur¹⁹⁴. Birleşmeden sonra da yeni İtalyan Hükümeti, Sicilya bölgesinde yaşayan halk ile bütünleşme sağlayamamış ve taleplerine yabancı kalmıştır¹⁹⁵. Yeni devlet kurumlarının topluma nüfuz edebilmeleri için getirdiği zorunlu askerlik ve vergi alınması gibi düzenlemeler, devlet ile halk arasındaki kopukluğun artmasına ve düşmanlığın doğmasına neden olmuştur¹⁹⁶. Diğer taraftan, Kilise tarafından el konulan toprak ve mallar fakir köylüler için kullanılmak yerine, daha çok rekabetçi toprak sahiplerine verilmiştir¹⁹⁷. Böylece, Sicilya ve Calabria'da mallara ilişkin reformlar, ağır derecede halkı ezmiş ve halk dış girişimciler lehine korumasız kalmıştır¹⁹⁸. Halk üzerine mali yük getirilirken, ihtiyaçların karşılanmaması ve gelişimin sağlanamaması devlete karşı yabancılaşmayı arttırmıştır.

Adalet erişim noktasında ise, Güney İtalya bölgesi önemli aksaklıklarla yüzleşmek zorunda kalmıştır. Emniyet görevlileri özellikle Sicilya ve Calabria bölgelerinde sınırlı bir iktidara sahip olmuşlardır¹⁹⁹. Bunun sonucunda, sınırlı devlet korumasından yararlanmaktansa; yerel düzeyde daha etkin bir şekilde örgütlenmiş mafyanın korumasına sahip olmak, halkın nezdinde daha önemli bir yer edinmiştir. Mahkemede yapılanlar ise halkın nezdinde laf kalabalığından öteye gidememiştir. Herhangi bir hak ihlalinde *mafioso*'lara başvurmak Sicilyalılar için daha az vakit kaybettirici ve garanti bir yol olmuştur²⁰⁰. Bununla birlikte hukuk kuralları çerçevesinde teknik açıdan takip edilemeyen veya sonuç alınması imkansız birçok olay, mafyanın yargılamasına konu olabiliyordu²⁰¹.

¹⁹² Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 178.

¹⁹³ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 179.

¹⁹⁴ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 179.

¹⁹⁵ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 180.

¹⁹⁶ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 36.

¹⁹⁷ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 181.

¹⁹⁸ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 181.

¹⁹⁹ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 181.

²⁰⁰ Arlacchi, a.g.e., s. 53-54.

²⁰¹ Arlacchi, a.g.e., s. 54.

Devlet kurumlarının zayıflığı ve mafya grupların halkın birçok ihtiyaçlarını gidermede başarılığı olduğu gerçeği karşısında toplum ile uzlaşma sağlanmış ve mafya bu durumdan fazlasıyla hoşlanmış. Mafya, en az 1950'lere kadar bu gücünü iktidara dönüştürmekte başarılı olmuştur²⁰². Devlet yetkilileri faşist dönem dışında mafya gruplarının iktidarlarını tanımak zorunda kalmışlardır²⁰³.

Mafyanın meşrulaşmasına yol açan diğer bir kurum ise *Sicilianismo* olmuştur. *Sicilianismo*'yu, Sicilya'nın kendi tarihsel koşullarına ve kültürel kodlarına dayanan yaşam tarzı ve düşünce yapısı olarak ifade edebiliriz. *Sicilianismo* inancı, Sicilya mafyası için, halk tarafından benimsenme ve saygı duyulması açısından önemli bir etken olmuştur²⁰⁴. Sık sık dile getirilen bu inanç ile Sicilyalılar, kötü kimselerle beraberliklerini ve geri kalmışlıklarını reddetmek istemişlerdir²⁰⁵. Sicilyalı *men of honour*'lar, *sicilianismo* gerekçesine uydurarak ve bunların canlı kalmasını sağlayarak mafya birliklerinin varlığını haklılaştırma çalışmışlardır²⁰⁶. *Pentito* Tomasso Buscetta'nın ifadeleri bu durumu izah açısından önemlidir:

“Bir *men of honour*, gerçekten bir sicilyanist gibi hisseder. Biz gerçekten yakın ve uyumlu hissederdik. Eski mafya üyelerinden birisi Cosa Nostra'nın Sicilya'yı korumak için doğduğunu; çünkü Sicilyalıların, yabancı hükümetler tarafından ve hatta Romalılar tarafından ihmal edildiğini söylemişti. Bu nedenle adada Cosa Nostra, devletin yerine yasa kabul edilmiştir.”²⁰⁷

Yerel toplum nezdindeki saygınlığını sağlamlaştırmak için *cosche*²⁰⁸, şiddeti dengeli ve dozunda kullanmıştır. 20. Yüzyılın başlarında yazar Antonini Cutrera, bir Palermolu *mafioso*'yu şöyle not etmiştir: “kimseyi öldürmez, moral gücü ile etrafa ağırlığını, etkisini ortaya koyar ve ancak istisnai zamanlarda şiddet hareketlerine başvurur”²⁰⁹. Mafya bir “adam” olarak bireyin değerler dünyası üzerinde oynayarak, kurbanlarının *omerta* duygularını güçlendirmiş ve onların devlet korumasını onamamalarını ve onlara güvenmemelerini sağlamıştır²¹⁰. Böylece mafya, geniş alana yayılmış kültürel değerlerden faydalanarak ve

²⁰² Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 183.

²⁰³ Arlacchi, a.g.e., s. 59.

²⁰⁴ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 184.

²⁰⁵ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 295.

²⁰⁶ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 184.

²⁰⁷ Arlacchi'den aktaran Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 184.

²⁰⁸ *Cosca*'nın çoğuludur. *Cosca* ise bir mafya ailesine veya grubuna verilen isimdir.

²⁰⁹ Cutrera'dan aktaran Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 185.

²¹⁰ Ünlü Hâkim Giovanne Falcone da mafyanın, kendi zihniyetini Sicilianismo'ya dayanarak toplumu derin şekilde etkilediğini ifade etmiştir: “Mafya, vücudun sağlıklı dokularını ele geçirmeye çalışan bir kanser değildir. O toplumun her kesiminden insanlarla ve genellikle halkın onayıyla, binlerce koruyucu, suç ortağı ve kendine minnet borcu duyanlarla muazzam bir simbiyoz oluşturmaktadır.” Lappalainen, Mafya, s. 142; Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 186.

halkın gerçek ve karşılanmayan ihtiyaçlarını giderme hususunda başarılı olarak kendi gücünü sağlamlaştırmıştır²¹¹. Her ne kadar toplum, bu yapıların yasa dışı olduğu bilincine sahip olsa da, bu güçlerin varlığını büyük ölçüde kabul etmiş ve hatta haklı bulmuştur²¹².

Mafya grupları ile devletin birbirlerini tamamlaması ve mafya gruplarının gücünü kısmen de olsa devlet aygıtının içine sızmasından alması, tarafları birbirlerine bağımlı hale getirmiştir²¹³. 20. yüzyılın ortalarına kadar Sicilya ve Calabria'nın önemli bir bölümünde devlet aygıtı ile mafya grupları arasında güç ortaklığı veya paylaşımı yapılmıştır²¹⁴. Devlet ve mafyanın belirli ölçüde birbirlerine bağımlılığı, birçok yazar tarafından bu ilişkinin "birlikte yaşama" (*cohabitation*) olarak da adlandırılmasına neden olmuştur²¹⁵. Böyle bir durumun ortaya çıkmasına sebep olan birçok faktör bulunmaktadır. Bu konuda vurgulamamız gereken ilk nokta, mafyanın politik seçimler üzerindeki gücüdür. Mafyanın seçimler üzerindeki gücünün farkında olan elitler, yerel ve milli düzeyde politikaya dâhil olabilmek, kendi hayat düzenlerini devam ettirebilmek amacıyla mafya grupları ile uzlaşma içerisinde olmuşlardır²¹⁶. Diğer bir ifadeyle, *mafioso*'lar ile Sicilyalı politikacılar arasında klasik anlamda klientelist ilişkiler mevcuttu²¹⁷. 1882 yılında okuma yazma bilen erkeklerin oy hakkına sahip olmasıyla seçmen sayısının artması ve 20.yüzyılın başlarında her erkek vatandaşın oy hakkına sahip olması, mafya ile işbirliği içerisinde olan politik adayların sayısını arttırmıştır²¹⁸. Böylece mafya grupları, Güneyli elitistleri milli politik sisteme entegre etmek suretiyle onlarla klientelist ilişkiler içerisinde olmuşlardır²¹⁹. Örneğin 1876-1887 yılları arasında Başbakanlık yapan Agostino Depretis'in gerçekleştirdiği projelerde en önemli dayanak noktaları Güney İtalya'lı milletvekilleri olmuştur²²⁰. Bu noktada mafya grupları liberaller ve klientelistler için oy toplayan organizasyonlara dönüşmüştür. Politik düzeyde mafyanın icra ettiği fonksiyon, toplum düzeyinde ve politik çevrede meşruluğunun artmasına neden olmuştur.

Diğer bir husus ise mafyanın devlet kurumlarına karşı düşmanca bir tavır içerisinde olmamasıdır. Hatta *mafioso*'ların ifadelerine baktığımızda, onlar kendilerini kötü insanlar olarak görmemişler; bilakis yaptıklarının meşruiyet zemininde kabul gördüğü inancıyla hareket etmişlerdir²²¹. Kendilerini toplumsal

²¹¹ Lappalainen, s. 142.

²¹² Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 186.

²¹³ Arlacchi, a.g.e., s. 60.

²¹⁴ Paoli, "Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises", s. 22.

²¹⁵ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 186.

²¹⁶ Arlacchi, a.g.e., s. 63.

²¹⁷ Arlacchi, a.g.e., s. 63.

²¹⁸ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 186.

²¹⁹ Arlacchi, a.g.e., s. 63.

²²⁰ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 187.

²²¹ Arlacchi, a.g.e., s. 58.

düzen ve kuralların idame ettiricisi olarak lanse etmişler ve formel anlamda devlete saygı da duymuşlardır²²².

Devlet, mafya gruplarına kamu düzeninin devam ettirilmesinde fiili olarak da yetki vermiş ve mafya gücünün temsilcileri ile anlaşmıştır. Özellikle 19. yüzyılda ve 20. yüzyılın yarısına kadar mafya, devlet kurumlarının zımnî korumasından memnun olmuş ve kendi güçlerini hukukilik düşüncesiyle yerine getirmiştir²²³. Hatta bizzat devlet görevlileri tarafından *capimafia*'lara ödüller ithaf edilmiştir²²⁴. Verilen bu ödüller ve seremoniler ile yetinilmemiş; mafya gücünün meşrulaştırılması, yerel düzeyde, merkezi yönetimin temsil edilmesi izlenimini akıllarda uyandıracak şekilde sahnelenmiştir²²⁵. Agrigento'nun içinde bulunan Raffadali adlı bir köyde, sulh hâkimi olarak atanmak suretiyle adaleti ikame etme görevi, 10 yıl boyunca yerel mafya grubunun başı Vincenzo Di Carlo'ya emanet edilmiştir²²⁶. Bununla birlikte, AMGOT²²⁷ (*Allied Military Government for Occupied Territories*) dahi, Reggio Calabria ve Batı Sicilya'nın köyleri ve kasabalarında belediye başkanı olarak sayısız *mafioso* atamıştır²²⁸.

İtalya'nın en yüksek bürokratları, mafya ve devlet aygıtının birlikte yaşamını sürdürmesini ve birbirini tamamlayıcı fonksiyonlar icra etmesini 1950'li yıllarda kabul etmişlerdir. İtalyan Yüksek Mahkemesi Başsavcısı Giuseppe Guido Lo Schiavo şunları ifade etmiştir:

“Mafyanın, polis ve adliye hor gördüğü söylenir. Ancak bu yanlıştır. Mafya, her zaman adliye ve adalete saygı duymuştur. Hükümleri kabul etmiştir ve kendi çalışmalarında hâkimleri tıkamamışlardır. Eşkiyaların ve suçluların yakalanmasında, kanunun ve düzenin yanında dahi olmuşlardır... Bugün biz, gizli konsorsiyumda otoriter halef pozisyonunun Calogero Vizzini'ye mal edildiğini duyuyoruz. Belki onun hareketleri devlet yasalarına ve sosyal ilerlemelerin hepsine saygıyı hedeflemektedir”²²⁹.

Mafya 1950'li yıllarda toplum için hayati öneme sahip birçok organizasyonun içinde bulunmuştur. Örneğin mafya; tarım ve ıslah konsorsiyumları,

²²² Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 188.

²²³ Arlacchi, a.g.e., s. 58.

²²⁴ 1920-1944 tarihler arasında 11 kişiyi öldürmekten, birçok adamı öldürtmeye azzettirmekten, birçok hırsızlıktan ve haraçtan suçlanmış Giuseppe Genco Russo 1944 yılında Caltanissetra Temyiz Mahkemesi tarafından itibarı iade edilmiştir. Bir diğer örnek, Michael Navarra, 1958 yılında bir mafya pususu içinde öldürülmeden 2 ay önce “İtalya Özel Muhafız Alayı Nişanı” onursal başlığıyla kendisine verilmiştir. Arlacchi, a.g.e., s. 63.

²²⁵ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 189.

²²⁶ Arlacchi, a.g.e., s. 60.

²²⁷ II. Dünya Savaşı sırasında, Amerikan ve İngiliz birlikleri tarafından işgal edilen veya kurtarılan bölgelerde tesis edilen ordu yönetimini ifade etmektedir. Sicilya adasında da böyle bir yönetim kurulmuştur. <http://www.bestofsicily.com/ww2.htm> (E.T. 23.1.2015).

²²⁸ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 196.

²²⁹ Arlacchi, a.g.e., s. 61.

köylü sağlık sigorta hizmetleri, tarımsal reformlar, büyük toprak arazilerini bölme gibi işleri tamamlamakla sorumlu yapıların içerisinde olmuştur²³⁰.

Sonuç olarak, mafya ile devlet birbirlerini tamamlayan iki güç olarak varlıklarını devam ettirmişlerdir. Bürokratik ve politik düzeyde mafya ile ilişkilerin varlığı ve her iki tarafın da birbirine bağımlılığı ve bundan memnun olmaları, mafya sorununun göz ardı edilmesi ve hatta meşrulaştırılması sonucunu doğurmuştur. Ancak devlet ile mafya arasındaki ilişkilerin değişmesi ile birlikte bu birlikteliğin nasıl bir evrilme geçirdiğini göreceğiz.

F. MAFYA VE POLİTİKA

Mafya grupları, politik çevrede seçmenler üzerindeki hâkimiyetinin bir sonucu olarak klientelist ilişkiler geliştirmişlerdir²³¹. 20. yüzyıl başlarında seçim kurallarındaki değişiklikler sonucunda, grupların seçimler üzerindeki rolü artmıştır. 1950 ve 60'lı yıllara kadar mafya ile politika arasındaki ilişki, yarı resmi bir görünüm seyrederken; özellikle Ciaculli'de yaşanan bombalı eylemden (*Ciaculli Massacre*²³²) sonra daha derin, mahfuz ve gizli bir ilişki söz konusu olmuştur²³³. Bu olayın ardından parlamentoda bir araştırma komisyonu kurulmuştur²³⁴. Bu komisyonun kurulması, 1875 yılında mafya ile ilgili ilk resmi soruşturmadan sonra gerçekleştirilen ikinci resmi soruşturma olarak tarihteki yerini almıştır²³⁵. Komisyon nihayet, güçlü bir şekilde olmasa da, mafya grupları ile politikacılar arasındaki gizli anlaşmaları ilan etmeyi başarabilmiştir²³⁶. Komisyonun hazırlamış olduğu raporda²³⁷ değinildiği üzere, 1960'lardan sonra

²³⁰ Giuseppe Genco Russo, yıllarca 100.000 hektar civarında bölge üzerinde yetkili ve 64 milyon dolar bütçeye sahip "Tumarrano Islah Kurumu"nun başkanlığını yürütmüştür. *Capimafia* olarak bilinen Diego Gioia, tüm köylülerin sağlık sigortalarının bağlı olduğu yerel sağlık sigorta ofisinin başkanlığını yapmıştır. Bir diğer örnek mafya patronu olan Vincenzo Guzzo, Agrigento ilindeki Licata bölgesinin belediye başkanı olmakla birlikte uzun yıllar yerel tarım konseyi üzerinde yol gösterici bir figür olmuş ve "Unione Provinciale dele Cooperative"nin başkanlığını yapmıştır. **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 191.

²³¹ **Arlacchi**, a.g.e., s. 89.

²³² 30 Haziran 1963'te Palermo'nun alt bölgesinde bulunan Ciaculli bölgesinde, arabanın bomba ile patlatılması sonucunda 7 polis görevlisi ve ordu elemanı ölmüştür. Calabria'nın Catanzora bölgesinde büyük bir mahkeme kurulmuş ve 1200 kişi tutuklanmıştır. Bu eylemin arkasında Cosa Nostra Mafyası Komisyonu Başkanı Salvatore "Ciaschiteddu" Greco'ya karşı, mafya patronlarından Pietro Torretta'nın olduğu düşünülmektedir. Sanıklardan birçoğu zorunlu sürgüne tabi tutulmuş, bazıları beraat etmiş bazılarının da temyiz yargılamasında cezaları indirilmiştir. **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 65-66; **Dickie**, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 252.

²³³ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 197.

²³⁴ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 66; **Dickie**, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 252.

²³⁵ **Dickie**, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 252.

²³⁶ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 197.

²³⁷ Parlamento araştırma komisyonunun 1976 tarihli son raporundan bir bölüm: "Birçok mafiosi, politikacılarla ve yerel idarecilerle geçit törenlerinde birlikte geçmişlerdir. Bugünlerde *mafioso* ile politikacıların açıktan ilişkilerini ilan etmesi çok azdır." Rapordan aktaran **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 197.

mafya ile politikacıların ve yerel yöneticilerin birlikte poz vermeleri yahut bu ilişkilerini açıktan ifşa etmeleri çok nadir gerçekleşmiştir²³⁸.

Mafyanın kendi toprakları üzerinde hakimiyet kurması, toplum nezdinde var olan popüler konsensus, devlet otoritesinin bunlara göz yumması veya yumuşak tepkileri ve mafyanın en önemli enstrümanı olan “şiddet”i, mafya gruplarını politik hayat üzerinde etkili bir konuma getirmiştir²³⁹. Politik hayatta söz sahibi olmanın bir getirisi olarak, mafya bu gücünden faydalanarak yerel, bölgesel ve hatta milli düzeyde politikacılar ve partilerle anlaşmalar yapmıştır. Ayrıca, mafya gruplarının geleneksel partisi olan Hristiyan Demokrat parti teşkilatında da *mafioso*’lar yerel ve bölgesel düzeyde söz sahibi olmuşlardır²⁴⁰. Politikacılar, seçimlerde oy toplama faaliyetlerinde ve parti kollarında çalışmak için *mafioso*’lara güvenmişlerdir²⁴¹. *Mafioso*’lar da; politikacılar sayesinde kendi güçlerini arttırmış ve adli soruşturmalardan uzak kalabilmişlerdir. *Mafioso*’ların çok azı, adli görevliler ile sorun yaşamış ve yıllarca kendi bölgelerinde yaşamalarını tedbire gerek duymaksızın devam ettirebilmişlerdir²⁴². Dolayısıyla Mafya ile politikacılar arasındaki ilişkilerin karşılıklı menfaate dayandığını belirtebiliriz.

Mafyanın politikacılar için çalışması, onların destek kampanyalarının finansmanını sağlama şeklinde olabileceği gibi onlar için oy toplama tarzında da olabilir²⁴³. 1994 yılında “itirafçı” (*collaborator of justice*²⁴⁴) Salvatore Annacondia, parlamento anti-mafya komisyonu başkanına Apulia’da 60 bine yakın oyu kontrol ettiklerini açıklamıştır²⁴⁵. *Pentito* Calderone ise Palermo böl-

²³⁸ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 197-198.

²³⁹ Fabrice Rizzoli, “The hold of the mafia on the world of politics” çev. Silvia Caccia, December 2010, s. 1. http://flarenetwork.org/media/files/mafia&politic_rizzoli.pdf (E.T 20.12.2014).

²⁴⁰ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 196.

²⁴¹ Barış Çaylı, “Social networks of the Italian mafia; the strong and weak parts”, *CEU Political Science Journal*, Volume 5, Issue 3, September 2010, s. 399.

²⁴² Örneğin 1970’lerde ufukta gözükken tutuklama müzekeresine rağmen Gaspare Mutolo, resmi adresinin birkaç metre ilerisinde, Palermo bölgesinde yaşamaya devam etmiştir. Çocuklarını yerel okula göndermiş; onları, gerçek isimleri ile kaydetirmiş ve öğretmenlere kendi numarasını ve adresini vermiştir. Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 193; Mafya babası Salvator Riina, yüzlerce cinayet iddiasıyla aranırken, yakalanması (1993) için tam 23 yıl geçmesi gerekecektir. Mahkemede, “saklanmadım, trene bindim, otobüse bindim, uçağa bindim hiç kimse bana kimlik sormadı.” demiştir. 23 yıl zarfında evlenmiş, büyük bir düğün merasimi düzenlemiş ve 4 çocuk sahibi olmuştur. Riina’nın eşi aranmaya başladıktan sonraki 6 yıl içinde Palermo’nun en ünlü kliniğinde çocuklarını doğurmuş ve hastaneye kayıtlarını da gerçek isimleri ile yaptırmıştır. Eşi, her seferinde aynı adresi vermiş ve gerçekten belirttiği adreste de oturmuştur. Lappalainen, a.g.e., s. 139-140.

²⁴³ Rizzoli, a.g.m., s. 2; Çaylı, “Social networks of the Italian mafia...”, a.g.m., s. 388-389.

²⁴⁴ Genellikle daha önce mafya üyesi olup da belli bir noktadan sonra -genellikle tutuklanınca- adli makamlar ile işbirliği içerisinde olan ve koruma programından yararlanan kişilere denir.

²⁴⁵ Rizzoli, a.g.m., s. 2.

gesinde 75-100 bin arasında seçmenin oyunu kontrol edebildiklerini belirtmiştir²⁴⁶. Güney Calabria'nın belediyelerinde ve Sicilya'nın orta ve küçük ölçekli belediyelerinde mafya etkisini daha da fazla göstermiştir. 'Ndrangheta mafyası, küçük ve orta boyutlu Güney Calabria belediyelerinde oyların %40'ını kontrol edebilmektedir²⁴⁷. Büyük şehirlerde bu oran %10-15 bandına gerilemektedir²⁴⁸. Bu bölgelerde seçimleri kazanmak isteyen adayın mafyanın oy tehdidi karşısında yapabileceği fazla da bir şeyi kalmamaktadır. 'Ndrangheta mafyası, bölgesel ve ulusal düzeyde politikacılarla anlaşma içerisinde olmuşlardır. 1990'ların başında, Reggio Calabria Savcı'sının parlamentonun 4 üye milletvekili için soruşturma izni istemesini tesadüf olarak değerlendirmemek gerekir²⁴⁹.

Michele Pantaleone adlı yazar, Hristiyan Demokrat (*Democrazia Cristiana*) politikacı ve birçok kez bakanlık görevinde bulunan Giovanni Gioia'nın izini sürmüş ve mafya ile olan tanışıklığını belirtmiştir²⁵⁰. Bu nedenle, Gioia'nın kendisine karşı açmış olduğu hakaret davasında Pantaleone, kendisinin de üyesi olduğu parlamento anti-mafya komisyonunun hazırladığı raporları mahkemeye delil olarak sunmuş ve beraat etmiştir²⁵¹. 1954-1987 tarihleri arasında birçok kez başbakanlık koltuğuna oturan Amintore Fanfani'nin en büyük vekili Giovanni Gioia olmuştur²⁵². Gioia'nın Sicilya bölgesindeki yardımcıları ise Salvo Lima ve Vito Ciancimino olmuştur²⁵³. Lima'nın babası, Palermo mafya patronlarından²⁵⁴. Ciancimino ise bir karaborsacı ve küçük ölçekli işadamıdır²⁵⁵. Lima ve Ciancimino için mafya aileleri, politik destek vermişler ve parti kollarında önemli fonksiyonlar ifa etmişlerdir²⁵⁶. Lima kamu işleri komisyonu üyesi olduktan sonra belediye başkanı olmuş ve kamu işleri bölümünün başına ise Ciancimino geçmiştir²⁵⁷. Birlikte, Palermo'nun yapılaşmasında mafyanın çıkarlarına uygun müteahhitlere lisanslar vermişlerdir²⁵⁸. 1968 yılında Salvo Lima ulusal mecliste milletvekili olmuştur²⁵⁹. Daha sonra Fanfani grubu-

²⁴⁶ Lappalainen, a.g.e., s. 94.

²⁴⁷ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 199.

²⁴⁸ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 199.

²⁴⁹ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 199.

²⁵⁰ Rizzoli, a.g.m., s. 1.

²⁵¹ Rizzoli, a.g.m., s. 1.

²⁵² Aldo Gelso, *Mafia: Capitalism and Democracy*, United States of America, Xlibris, 2007, s. 134.

²⁵³ Gelso, a.g.e., s. 134-135; Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 195.

²⁵⁴ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 55.

²⁵⁵ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 55.

²⁵⁶ Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 195.

²⁵⁷ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 55; Paoli, *Mafia Brotherhoods...*, s. 194; René Seindal, *Mafia: Money and Politics in Sicily, 1950-1997*, çev. W. Glyn Jones, Gylling, Museum Tusulanum Press, 1998, s. 77.

²⁵⁸ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 55-56.

²⁵⁹ Schneider and Schneider, a.g.e., s. 56.

nun dağılmasıyla birlikte Giulio Andreotti'nin yanında yer almıştır²⁶⁰. 1992 yılında Avrupa Parlamentosunun da üyesi olduğu sırada, evinin yakınında öldürülmüştür²⁶¹. Ciancimino ise 1984 yılında mafya ile anlaşma, kamu işlerinde usulsüzlük, sahtekarlık ve zimmet suçlarını işlediği iddiası ile tutuklanmış ve 1992 yılında 13 yıl hapis cezasına mahkum edilmiştir²⁶². Buradan sonuçla özellikle Sicilya bölgesinde, mafya ailesine mensup *mafioso*'ların bizzat politik hayatın içerisinde olduklarını söyleyebiliriz. İtalya Cumhuriyeti'nde 3 kez başbakanlık koltuğuna oturan Giulio Andreotti'nin²⁶³, her ne kadar Ekim 2004'te İtalyan Yüksek Mahkemesi tarafından hakkında beraat kararı verilmiş olsa da, mafya ile bağlantısı açık bir şekilde ispat edilmiş kişilere yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde öncülük etmesi, onlarla temas içinde bulunması mafya ile bağlantısını açık bir şekilde göstermektedir²⁶⁴.

Mafya gruplarının politik hayatta daha etkin hale gelmeleri, politikacıları küçümsemelerine ve kibirlerinin yükselmesine neden olmuştur. Diğer taraftan, mafya ile politikacıların birbirine bağımlılıkları ve paylaşılan ortak kültürel kodların popülerliğini yitirmesi mafya-politika ilişkilerini değiştirmiş ve zayıflatmıştır²⁶⁵. Ayrıca, mafyanın anlaşmayı ihlal eden politikacıları öldürmesi, tarafların birbirlerine olan güvenini fazlasıyla zedelemiştir. Örneğin, Hristiyan Demokrat Parti'sinin Palermo Sekreteri Michele Reina, birkaç ay sonra da Sicilya Bölgesel Yönetimi'nin Başkanı Piersanti Mattarella 1979 yılında öldürülmüştür²⁶⁶. Daha sonra Cosa Nostra liderleri, kendilerine yakın ve uzun süredir politikacı olan Salvo Lima ve Ignazio Salvo'yu 1992 yılında *Maxiprocesso* için bir revizyon işletemediklerinden dolayı öldürmekte tereddüt etmemişlerdir²⁶⁷. Ayrıca, hükümden hemen sonra Giulio Andreotti'nin oğullarını öldürme planları kurmuşlardır²⁶⁸.

Mafya gruplarının, politıklere karşı kullandığı “şiddet” tehdidi hala varlığını sürdürmektedir. Mafya gruplarına karşı direnç gösteren politikacılara karşı *mafioso*'lar ölüm ile cezalandırmaktan çekinmemektedirler. Mafyanın en önemli katliamları arasında, Calabria Bölge Meclisi Başkan Yardımcısı Francesco Fortugno bulunmaktadır. Fortugno, 'Ndrangheta mafya birliğinin sağlık sektörüne sızması durumu ile ilgili olarak soruşturma ile uğraşırken 16 Ekim 2005'te

²⁶⁰ **Schneider and Schneider**, a.g.e., s. 56.

²⁶¹ **Dickie**, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 227.

²⁶² http://en.wikipedia.org/wiki/Vito_Ciancimino (E.T. 6.1.2015).

²⁶³ Giulio Andreotti, ilk olarak 1972-1973 yılları arasında, sonrasında 1976-1979 yılına kadar, son olarak da 1989-1992 yılları arasında hükümete başkanlık etmiştir.

²⁶⁴ **Seindal**, a.g.e., s. 39; **Rizzoli**, a.g.e., s. 1; **Lappalainen**, a.g.e., s. 23.

²⁶⁵ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 201.

²⁶⁶ **Seindal**, a.g.e., s. 160; **Dickie**, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 324.

²⁶⁷ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 202.

²⁶⁸ **Paoli**, *Mafia Brotherhoods...*, a.g.e., s. 202.

öldürülmüştür²⁶⁹. 2008 ve 2009 yıllarında iki belediye başkanı ve bir meclis üyesi Camorra'ya direnmelerinden dolayı öldürülmüşlerdir. Pollica Belediye Başkanlığı görevini yürüten Angelo Vassallo ise 5 Eylül 2010 yılında Camorra mafyası tarafından öldürüldüğü iddia edilmektedir²⁷⁰. Çünkü Vassallo, Camorra'nın illegal yapı işlerine ve diğer çevreye zarar verici faaliyetlerine karşı muhalefet yürütmüş ve Camorra'nın çıkarları ile ters düşmüştür²⁷¹. Daha açık bir şekilde ifade edecek olursak Vassallo'nun öldürülme nedeni mafyaya "hayır" cevabını vermesidir.

Mafya gruplarının politikacılarla anlaşmalarının bittiğini sanmak safça olacaktır. 2000'li yıllardan günümüze kadar mahkemeler tarafından siyasilere ilişkin verilen hükümler, bu durumun devam ettiğinin açık bir göstergesidir. Ancak bu ilişki daha derin ve gizli bir şekilde yürümektedir. 2001-2008 yılları arasında Sicilya Bölgesinin Başkanlığı'nı yürüten Salvatore Cuffaro, 2011 yılında mafya birliklerine yardım ve yataklıktan İtalya Yüksek Mahkemesi tarafından 7 yıl hapis cezasına çarptırılmış ve Roma'nın Rebbibia hapisanesine koyulmuştur²⁷².

1990'ların başlarından bu yana İtalya ulusal politik hayatına damgasını vuran Silvio Berlusconi ve politik çevresi, konumuzu daha iyi aydınlatacak örneklerdir. Silvio Berlusconi'nin 1990'lı yıllarda politikaya atılmadan önce de ortağı ve yakın dostu olan Marcello Dell'Utri, Cosa Nostra mafya organizasyonu ile işbirliği içerisinde olmuş bir Sicilyalıdır²⁷³. Dell'Utri, Berlusconi'ye Arcore'de bulunan villalarını korumak için, "Arcore'nin daimi bekçisi" olarak tanınan Vittorio Mangano'nun hizmetini önermiştir²⁷⁴. Mangano, yıllarca Berlusconi'nin taşınmazlarını ve çocuklarını korumuştur²⁷⁵. Berlusconi, bu hizmetin karşılığında büyük miktarda paralar ödemiştir²⁷⁶. Dell'Utri hakkındaki yargılamada 2010 yılında Palermo Temyiz Mahkemesinin 600 sayfalık hüküm gerekçesinde bu vargılar doğrulanmıştır: "Dell'Utri, zamanında en etkili vekili Stefano Bontate tarafından temsil edilen Cosa Nostra mafya birliği ile Silvio Berlusconi arasında bir bağlantı olarak arabuluculuk faaliyetinde bulunmuştur"²⁷⁷.

²⁶⁹ Rizzoli, a.g.m., s. 3.

²⁷⁰ <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/italy/7987118/Outrage-as-Italian-crime-fighting-mayor-is-killed-in-mafia-style-execution.html> (E.T. 6.1.2015).

²⁷¹ <http://www.theglobeandmail.com/news/world/environmentalist-mayor-in-italy-gunned-down-in-suspected-mafia-hit/article4325445/> (E.T. 6.1.2015).

²⁷² Rizzoli, a.g.m., s. 3; <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-12260666> (E.T. 07.01.2015)

²⁷³ Seindal, a.g.e., s. 176; Schneider and Schneider, a.g.e., s. 296.

²⁷⁴ Dickie, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition (Location 2552); Seindal, a.g.e., s. 176; Alexander Stille, *The Sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*, New York, Penguin Books, 2007, s. 41.

²⁷⁵ Seindal, a.g.e., s. 176; Dickie, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition, (Location 2552).

²⁷⁶ Seindal, a.g.e., s. 176.

²⁷⁷ <http://www.bbc.com/news/world-europe-11803697> (E.T. 7.1.2015)

Vittorio Mangano 2 kişiyi öldürmekten dolayı mahkemece cezalandırılmış ve 2000 yılında kanserden ölmüştür²⁷⁸. Berlusconi, 2008 yılında bir radyo röportajında Mangano hakkında kamuyu fazlasıyla rahatsız eden açıklamalarda bulunmuştur:

“Mangano, bize çok iyi davranan bir insandı. Sonra, o hayatında bazı talihsiz serüvenler yaşadı ki bu onu kriminal organizasyonun eline düşürdü. Fakat kahramanca... çok zararı olmasına rağmen, hiçbir zaman bana karşı bir yalana niyet etmemiştir. Onlar, ölmeden önce onun eve gitmesine izin vermişlerdir. Hapishanede ölüyordu. Bunun için, Dell’Utri, Mangano’nun davranışının kahramanca olduğunu söylemekte haklıdır”²⁷⁹.

1993 yılında Berlusconi yeni bir parti kurma arayışında iken Dell’Utri, kendisine Cosa Nostra’nın bazı isteklerini gerçekleştirme karşısında onların desteğini sağlama hususunda bir anlaşma teklif etmiştir. Ayrıca, Calabrian mafya patronlarından Giuseppe Piromalli, seçim kampanyasının ortasında Berlusconi’ye oy vereceklerini genel bir şekilde açıklamıştır²⁸⁰. *Forza Italia*²⁸¹, özellikle Güney İtalya bölgesinde mafya ve yolsuzlukları soruşturmada çok ileri giden hâkim ve savcılar eleştiren bir tutum içerisinde olmuştur²⁸². Güney İtalya’da eskiden politikacı görevinde bulunmuş veya mafya grupları ile bağlantıları olan kişileri aday yapmıştır. Tüm bu gelişmeler mafya grupları ile Dell’Utri aracılığıyla Berlusconi’nin gizli anlaşma içerisinde olduğunu göstermektedir²⁸³.

Dell’Utri, 1996 yılından beri devam eden mafya yargılamalarının konusu olmuş bir isimdir²⁸⁴. Silvio Berlusconi’nin sağ kolu olan ve “Forza Italia” partisinin kurucuları arasında yer alan eski Senatör Marcello Dell’Utri ilk olarak 2004 yılında Cosa Nostra’ya yardım etmekten 9 yıl hapis cezasına mahkûm olmuştur²⁸⁵. Bu hükmün temyiz yargılaması 2006 yılında başlamıştır. Palermo Temyiz Mahkemesi, 29 Haziran 2010 yılında Dell’Utri’nin cezasını 7 yıla indirmiş ve hakkında yeniden yargılama yapılmasına hükmetmişti²⁸⁶. Dell’Utri hakkında nihai karar, Marcello Dell’Utri hakkında verilen 7 yıllık hapis cezasını onaylayan İtalyan Temyiz Mahkemesi tarafından 9 Mayıs 2014 tarihinde veril-

²⁷⁸ Dickie, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition, (Location 2561).

²⁷⁹ Dickie, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition, (Location 2561).

²⁸⁰ Stille, a.g.e., s. 176.

²⁸¹ Berlusconi’nin “Haydi İtalya” anlamına gelen, 1994-2009 yılları arasında faaliyet gösteren siyasal partisinin adıdır. Daha sonra 2009 yılında, “Özgürlük Halkı” (*Il Popolo della Libertà, People of Freedom*) Partisi’ni kurmuştur.

²⁸² Stille, a.g.e., s. 177.

²⁸³ Stille, a.g.e., s. 177; Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 23.

²⁸⁴ Dickie, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition, (Location 5442-5451).

²⁸⁵ Dickie, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition, (Location 5451).

²⁸⁶ Rizzoli, a.g.m., s. 3.

miştir²⁸⁷. Dell'Utri, kararın açıklanmasına bir gün kala firar ettiği Beyrut'ta yakalanmıştır²⁸⁸. İtalyan Temyiz Mahkemesi, Berlusconi'nin Dell'Utri aracılığıyla 1974-1992 yılları arasında iş yaptığını kabul etmiştir²⁸⁹. Diğer bir deyişle, Berlusconi'nin Sicilya mafyası ile bağlantısı, belirli tarihler arasında da olsa ülkedeki en üst mahkeme tarafından kabul edilmiştir. Ayrıca, 2009'da ilk defa, mafya muhbiri Gaspare Spatuzza, mafya ile Berlusconi'nin yakın ilişkileri olduğunu ileri sürmüştür. Spatuzza, 1990'larda bombalama olaylarından hüküm giyen Sicilyalı bir mafya babasının Berlusconi'nin kendisini desteklediğini belirttiğini iddia etmiştir²⁹⁰. Ancak kendisine hiçbir zaman Cosa Nostra'nın bombalama eylemleri ile ilgili herhangi bir dava açılmamıştır²⁹¹.

Berlusconi'nin kurucusu olduğu *Forza Italia* partisinin Calabrialı parlamento üyesi Amadeo Mataceno (1994-2001), adli makamları şiddet veya tehdit

²⁸⁷ http://www.ansa.it/english/news/politics/2014/05/09/supreme-court-urged-to-convict-dellutri_858653b9-d402-4071-8e11-7ecd89fa407f.html (E.T. 7.1.2015).

²⁸⁸ http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/04/140413_italya_senator (E.T. 7.1.2015).

²⁸⁹ <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/silvio-and-the-cosa-nostra-berlusconis-links-with-italian-organised-crime-confirmed-9358790.html> (E.T. 10.1.2015).

²⁹⁰ http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2009/12/091225_italya_mafia (E.T. 10.1.2015).

²⁹¹ **Dickie**, *Mafia Republic...*, a.g.e., Kindle Edition, (Location 5448-5456); Silvio Berlusconi'nin başı Başbakanlık görevinden sonra birçok dava ile derindedir. Berlusconi ilk olarak, 2006'da hükümeti düşürmek amacıyla lideri olduğu sağcı Özgürlükçü Halk Partisine geçmesi için solcu bir senatöre 3 milyon euro rüşvet vermekle suçlanmıştı. 2012 yılında Silvio Berlusconi hakkındaki rüşvet davası, zaman aşımına uğradığı için düştü. http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2012/02/120225_berlusconi_trial.shtml (E.T. 09.02.2015); Bir diğer dava, Berlusconi, 'Unipol davası' kapsamında bir siyaset adamını yasadışı yollarla dinletmek ve ses kayıtlarını ağabeyi Paolo'nin sahibi olduğu *Il Giornale* adlı gazetede yayımlamakla suçlanıyor. Bu suçlamalar ile mahkemedeki yargılamalar sonucunda 1 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Berlusconi'nin kararı temyize götürmüştür. Kardeşi Paolo, satış görüşmeleri ve sürecine ilişkin gizli bilgileri yayımladığı gerekçesiyle 2 yıl 3 ay hapis cezası almıştır. http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2013/03/130307_berlusconi_hapis (E.T. 9.1.2015); Silvio Berlusconi, Berlusconi, 2012 yılının Ekim ayında vergi kaçakçılığı suçundan 4 yıl hapis cezasına çarptırılmıştı. Kendisi bu kararın temyizi için açtığı davayı da kaybetmiştir. İtalya Yüksek Mahkemesi (Supreme Court of Cassation) 77 yaşındaki Berlusconi'yi 2013 yılında tekrar vergi kaçakçılığı suçundan mahkûm etmiş, 4 yıllık cezasını af kanunu gereği hakkındaki 1 yıl kamu hizmetine çevirmiştir. Berlusconi kamu hizmeti cezası olarak haftada bir gün bir bakım evinde çalışıyor. <http://www.mynet.com/haber/dunya/italyada-eski-basbakana-sosyal-hizmet-cezasi-yolda-1170286-1> (E.T. 09.01. 2015) Eski İtalya Başbakanı Silvio Berlusconi'nin, reşit olmayan "Kalp Hırsız Ruby" takma adlı Kerime El Mahrug ile para karşılığı cinsel ilişkiye girmek ve görevini kötüye kullanmakla suçlanmıştı. Milano'da görülen davada savcılık Berlusconi için 6 yıl hapis talep etmiş, mahkeme ise geçen yıl aldığı kararla eski başbakana 7 yıl hapis ve ömür boyu kamu görevinden men cezası vermişti. Bu karar bir üst mahkeme tarafından bozulmuştur. http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/07/140718_berlusconi_temyiz E.T. 09.02.2015); Bununla birlikte İtalya'nın eski başbakanı Silvio Berlusconi, reşit olmayan bir kadınla para karşılığı beraber olduğu suçlamasıyla yargılandığı davada ifade verecek tanıkları etkilemeye çalışmakla suçlandı. Berlusconi hakkında söz konusu suçlamayla soruşturma açılmasına karar verildi. http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/01/140123_berlusconi_sorusturma (E.T. 09.01.2015).

yoluyla korkutmayı amaçladığı ve ‘Ndrangheta mafyası ile işbirliği yaptığı için ilk olarak 2004 yılında tutuklanmıştır²⁹². Amadeo Mataceno, Rosmini mafya ailesinin seçim desteğini aramakla suçlanmış ve organize suç ile ilgisi olan soruşturmalarda ifşa olmuştur²⁹³. Amadeo Matacena, 5 yıl hapis cezasına mahkûm edildiği Haziran 2014’te kaçmıştır. Dubai Polisi, Mataceno’yu 29 Ağustos 2014’te yakalamıştır²⁹⁴.

Berlusconi’nin en son hükümetinde bulunan İç İşleri Eski Bakanı Claudio Scajola, mafyaya bulaşmış eski *Forza Italia* milletvekillerinden Amadeo Matacena’nın adaletten kaçmasına ve Dubai’ye firar etmesine yardım etmekten dolayı tutuklanmıştır²⁹⁵. Scajola’nın tutuklanması, Reggio Calabria “kahvaltı” adlı soruşturmasının bir parçasıdır²⁹⁶. Bu operasyon, 2 yıldır planlı bir şekilde, İtalya ve yurtdışında Ndrangheta tarafından kullanılan illegal paraların tekrar yatırımını izlemek amaçlı yürütülmektedir²⁹⁷. Aynı zamanda Matacena’nın annesi, sekreteri, muhasebecisi, onun malları hakkındaki gerçekleri sakladıkları ve ülkeden firar etmesine yardım ettikleri gerekçesiyle tutuklanmışlardır²⁹⁸. Berlusconi, Scajola’nın tutuklanmasıyla ilgili olarak, “*ne için tutuklandığından haberim yok. Ancak üzgünüm*” demiştir²⁹⁹.

Nisan 2014’te Silvio Berlusconi Hükümeti üyesi Nicola Cosentino, Napoli’nin yakınında bulunan petrol dağıtıcısı ailesi için mafya ile anlaşarak rekabeti kaldırma ve diğer şüphelilerle birlikte haraç kesme suçlamasıyla tutuklanmıştır³⁰⁰. Cosentino, 2008-2010 yılları arasında Ekonomi Bakanlığında Müsteşarlık ve Berlusconi’nin partisinin Napoli çevresindeki bölge başkanlığını yapmıştır³⁰¹. Kendisi dışında tutuklananlar arasında Cosentino’nun kardeşleri Giovanni and Antonio, mafya patronlarından Antonio Zagaria’nın 2 kardeşi bulunmaktadır³⁰². Anti-mafya savcısı; Cosentino, kardeşleri ve mafioso’ların yerel petrol dağıtımını kontrol altına almak amacıyla bir suç şebekesi kurduklarını

²⁹² http://www.upi.com/Top_News/World-News/2013/08/29/Dubai-police-arrest-former-Italian-MP-sentenced-for-mafia-association/80601377782233/ (E.T. 10.1.2015).

²⁹³ http://www.upi.com/Top_News/World-News/2013/08/29/Dubai-police-arrest-former-Italian-MP-sentenced-for-mafia-association/80601377782233/ (E.T. 10.1.2015).

²⁹⁴ http://www.upi.com/Top_News/World-News/2013/08/29/Dubai-police-arrest-former-Italian-MP-sentenced-for-mafia-association/80601377782233/ (E.T. 10.1.2015).

²⁹⁵ <http://www.italianinsider.it/?q=node/2191> (E.T. 10.1.2015).

²⁹⁶ <http://www.italianinsider.it/?q=node/2191> (E.T. 10.1.2015).

²⁹⁷ <http://www.italianinsider.it/?q=node/2191> (E.T. 10.1.2015).

²⁹⁸ <http://www.italianinsider.it/?q=node/2191> (E.T. 10.1.2015).

²⁹⁹ <http://www.italianinsider.it/?q=node/2191> (E.T. 10.1.2015).

³⁰⁰ <http://uk.reuters.com/article/2014/04/03/italy-politics-mafia-idUKL5N0MV4GN20140403> (E.T. 10.1.2015).

³⁰¹ <http://uk.reuters.com/article/2014/04/03/italy-politics-mafia-idUKL5N0MV4GN20140403> (E.T. 10.1.2015).

³⁰² <http://uk.reuters.com/article/2014/04/03/italy-politics-mafia-idUKL5N0MV4GN20140403> (E.T. 10.1.2015).

ifade etmiştir³⁰³. Bununla birlikte Cosentino'nun rekabet için bürokratik engeller oluşturduğunu, kendi politik nüfuzunu kullanarak yerel idari işlerde ailesinin lehine kayırmacılık yaptığını, Camorra üyelerinin de tehdit ve haraç yoluyla diğer petrol dağıtıcılarına baskı uyguladığını söylemiştir³⁰⁴.

Berlusconi'nin ikinci partisi olan "Özgürlük Halkı" (*People of Freedom, Il Popolo della Libertà*) partisinden Senatör Nicola Di Girolamo, iki büyük telekom şirketinin karıştığı kara para aklama ve dolandırıcılık soruşturmasının bir parçası olarak mafya ile bağlantısının bulunduğu suçlamasıyla diğer 56 kişiyle birlikte Eylül 2010'da tutuklanmıştır³⁰⁵. Senatörler, Girolamo'nun istifasını 259'a 16 oyla kabul etmiştir³⁰⁶. Bir diğer örnek, 2010 yılında Roma ve Güney Calabria Polisi, eski Calabria'lı Senatör Bonaventura La Macchia ve 2 polis memurunun da aralarında bulunduğu Calabria Ndrangheta mafyası Bruni *cosca*'sı ile bağlantılı 47 şüpheliyi yakalamıştır³⁰⁷.

Özellikle Berlusconi hükümetleri döneminde bakanlık ve milletvekilliği yapmış birçok ismin mafya grupları ile yan yana anılması, aşikâr bir şekilde karşımızda durmaktadır. Bunun ötesinde hükümet üyelerinin mafya ile ilgili hoşgörülü cümleleri de bulunmaktadır. Ancak bunlar çok nadirdir. En sembolik açıklama Berlusconi'nin 2001 yılında seçimleri kazanmasından sonra kurulan Hükümet üyelerinden Pietro Lunardi'den gelmiştir. 22 Ağustos 2001 tarihinde Canale 5'te şu ifadeleri kullanmıştır: "Mafya (Cosa Nostra) ve Camorra her zaman olmuştur ve olmaya da devam edecektir. Ne yazık ki onlar buradalar ve biz bu gerçeği yaşamak zorundayız"³⁰⁸. Bir diğer açıklama, hükümet programının uygulanmasından sorumlu Devlet Bakanı Daniela Santanchè tarafından 18 Mayıs 2010 tarihinde yapılmıştır: "Biz telekulağı sınırlandırmalıyız. Çünkü mafioso aynı zamanda özel yaşam hakkına sahiptir"³⁰⁹.

Berlusconi, hükümeti dönemlerinde mafyaya karşı verilen mücadelenin hızını azaltacak adımlarda da bulunmuştur. Örneğin 31 Ocak 2002 tarihinde Hükümet, *Libera Birliği*'nin okullarda mafya fenomeni ile yüzleşme hususunda yasallığın ve meşruluğun ne olması gerektiğine dair bilgilendirme isteğini reddetmiştir³¹⁰. 1990'larda yaklaşık 2000 mafya katliamı yaşanmasına rağmen hü-

³⁰³ <http://uk.reuters.com/article/2014/04/03/italy-politics-mafia-idUKL5N0MV4GN20140403>(E.T. 10.1.2015).

³⁰⁴ <http://uk.reuters.com/article/2014/04/03/italy-politics-mafia-idUKL5N0MV4GN20140403>(E.T. 10.1.2015).

³⁰⁵ <http://www.hurriyetdailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=in-italy-government-mafia-links-remain-strong-2011-04-15> (E.T. 10.1.2015).

³⁰⁶ <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/cbfb19c-26d1-11df-bd0c-00144feabdc0.html#axzz3ORDWE1ss> (E.T. 10.1.2015).

³⁰⁷ <http://mafیاتoday.com/sicilian-mafia-ndrangheta/italy-former-senator-among-49-calabrian-mafia-suspects-arrested-by-police/> (E.T. 10.1.2015).

³⁰⁸ Rizzoli, a.g.m., s. 3.

³⁰⁹ Rizzoli, a.g.m., s. 3.

³¹⁰ Rizzoli, a.g.m., s. 3.

kümet, ülkedeki bazı hakimlere tahsis edilen polis eskortlarını kaldırmıştır³¹¹. Halbuki, İtalya’da 1971 ile 1992 yılları arasında 24 hakim öldürülmüştür³¹². Son olaylardan birisi, Hakim Pier Paolo Bruni’nin Ndrangheta mafyasından Vrenna-Ciampa-Bonaventura *cosca*’sı tarafından öldürülmesidir³¹³. Sonrasında, 28 şüpheli Şubat 2011’de Güney Calabria bölgesinin Crotone şehrinde yakalanmıştır³¹⁴. Berlusconi, illegal olarak ihraç edilen paraların tekrar yurda dönmesi için 3 tane af kanunu çıkarmıştır³¹⁵. İsviçre ile imzalanan mafya ile mücadelede ilerleme amaçlayan anlaşmaya onay vermemiştir³¹⁶. Son olarak Berlusconi, medyaya sızmasıyla hükümet kanadında bulunan birçok milletvekilini rahatsız eden tele-kulak içeriklerine yayınlama yasağı getirmiştir³¹⁷.

M.416bis kuralında mafya-tipi yasa dışı organizasyonun varlığının kabulü için yerine getirilmesi gereken hedeflerden birisi de, oy hakkını engellemek veya sınırlandırmak ya da seçimler sırasında kendilerine veya başkalarına oy elde etmektir. M.416ter kuralı ise politikacılar ile mafya üyeleri arasındaki oy pazarlığının müeyyidesini düzenlemiştir³¹⁸. M.461ter’in birinci fıkrasına göre her kim, m.461bis’te belirtilen mafya-tipi yollarla para ödenmesi veya para vaat edilmesi veya diğer menfaatler karşılığında oy elde etme vaadini kabul ederse 4 yıldan 10 yıla kadar hapis cezasına çarptırılır. Maddenin ikinci fıkrası ise aynı cezanın birinci fıkrada belirtilen yollarla oy elde etme vaadi verenlere tatbik edileceğini düzenlemiştir.

G. MAFYA İLE MÜCADELE VE MAFYANIN DÜŞÜŞÜ

1960’lı yıllardan sonra bir kültür devininin yaşanmasıyla birlikte, Güney İtalya’ya hâkim olan kültürel kodlar değişmeye başlamıştır. Toplum nezdinde meydana gelen değişiklikler devlet anlayışında da kendisini göstermiştir. Yeni kültürün hâkim, savcı ve emniyet görevlileri; özellikle Güney İtalya bölgesine hâkim olan ekonomik ve kültürel güç merkezleri ile bağlantılarını keserek, Güney İtalya mafyasının legal ekonomiye sızmalarını ve politik ve kurumsal “koruma” işlerini soruşturmaya başlamışlardır³¹⁹. Bu gruptaki isimlerden bazıları Giovanni Falcone, Paolo Borsellino ve ilk *maxiprocesso* iddianamesini Antonio Caponnetto’nun başkanlığında yazan diğer Palermo hâkimleridir³²⁰. Bu

³¹¹ Rizzoli, a.g.m., s. 4.

³¹² Rizzoli, a.g.m., s. 4.

³¹³ <http://mafiatoday.com/sicilian-mafia-ndrangheta/italy-police-arrest-dozens-in-south-over-plot-to-murder-judge/> (E.T. 10.1.2015).

³¹⁴ <http://mafiatoday.com/sicilian-mafia-ndrangheta/italy-police-arrest-dozens-in-south-over-plot-to-murder-judge/> (E.T. 10.1.2015).

³¹⁵ Rizzoli, a.g.m., s. 4.

³¹⁶ Rizzoli, a.g.m., s. 4.

³¹⁷ Rizzoli, a.g.m., s. 4.

³¹⁸ <http://www.ipsoa.it/codici/cp/12/t5> (E.T. 26.05.2019).

³¹⁹ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 203.

³²⁰ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 203.

cesur hâkim ve savcılar, mafyaya karşı başkaldırıların bedelini 1970’li yılların sonlarına doğru başlayan mafya katliamlarına kurban giderek ödemişlerdir³²¹. 1979 ile 1983 yılları arasında işlenen önemli cinayetleri şöyle sıralayabiliriz: Palermo polis soruşturma timi şefi Boris Giuliano, Palermo Mahkemesi’nin Soruşturma Bürosunu devir alan Hâkim Cesare Terranova, Başsavcı Gatano Costa, parlamentodaki ilk anti-mafya raporunu sunan Komünist Parti’nin Sicilya Başkanı Pio La Torre, Palermo Valisi Calo Alberto Dalla Chiesa, Trapani Savcısı Giangiacomo Ciaccio Montalto, Terranova’nın halefi Palermo Soruşturma Bürosu Başkanı Rocco Chinnici³²².

1980’lerin sonlarındaki durgunluktan sonra, 1992 yılında hem toplumu hem de hükümeti tedirgin edici ve dehşete düşürücü katliamlar yaşanmıştır. Bu katliamlar, İtalyan Yüksek Mahkemesi tarafından verilen onama kararları ile birinci Palermo *maxiprocesso*’da Cosa Nostra mafya organizasyonunun tarihsel olarak yeniden inşa edilmesi sürecini soruşturan hâkimlerin varlığının doğrudan sonucudur³²³.

Devlete karşı yapılan açıkça algılanabilen bu iki mafya hareketi dönemi, Palermo’nun tamamında ve diğer güney şehirlerde de anti-mafya hareketlerin popülerliğinin yükselmesine neden olmuştur³²⁴. İlk periyod için dönüm noktası Carlo Alberto Dalla Chisa’nın 1982 yılında öldürülmesidir. Bu cinayetin şoku ile Palermolu vatandaşlar, eşi benzeri olmayan kamu törenlerine katılmıştır. Dalla Chiesa’nın öldürülmesinden 2 hafta sonra, parlamento tarafından önemli bir anti-mafya yasası çıkarılmıştır³²⁵. “La Torre” yasası (646 sayılı yasa) olarak da anılan bu düzenleme, mafia-tipi suç organizasyonlarına üyelik (İtalyan Ceza Kanunu m.416*bis*) suçunu ihdas etmekte ve mafya gruplarına üye olmaktan şüpheli olanların illegal olarak kazandığı malların müsadere edilmesine yetki vermektedir³²⁶. Bu kanun hükmü ile anti-mafya hareketi, kendi adli saldırısını 1980’lerin ortalarında Cosa Nostra’ya karşı inşa edebilmiştir³²⁷.

Takip eden yıllar boyunca değişken ve çok yönlü anti-mafya hareketleri Palermo’da gelişmiştir. Bu mücadele, çeşitli özel amaçlarla mafya ile mücadele için kurulan istikrarlı ve uygun kuruluşlarla ilerletilmiştir³²⁸. Mafya tarafından öldürülen Piersanti Mattarella’nın Sicilya Bölgesi Başkanlık görevini yürüttüğü

³²¹ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 203.

³²² Rizzoli, a.g.m., s. 5; Lappalainen, a.g.e., s. 25-27.

³²³ Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 316.

³²⁴ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 204.

³²⁵ Rizzoli, a.g.m., s. 5; Juliet R. Amenge Okoth, *The Crime of Conspiracy in International Criminal Law*, Hague, Asser Press, 2014, s. 71; Lavorgna and Sergi, “Types of organised crime in Italy...”, a.g.m., s. 20.

³²⁶ Rizzoli, a.g.m., s. 5; Lavorgna and Sergi, “Types of organised crime in Italy...”, a.g.m., s. 20; Okoth, a.g.e., s. 71-72; Boister, a.g.e., s. 78.

³²⁷ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 204.

³²⁸ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 204.

sırada danışmanı olan Leoluca Orlando³²⁹, 1985 yılında Palermo'nun Belediye Başkanı olmuş ve mafyaya karşı açık ve net bir tavır sergilemiştir³³⁰. 1990'larda Orlando'nun ilk yönetiminde belediye binası, mafyanın ve onun destekleyici politik kültürün kınanmasının merkez noktası haline gelmiştir³³¹. Palermo'da anti-mafya aktivitelerin çokluğu nedeniyle 1980'lerin ortaları "Palermo'nun Baharı" olarak adlandırılmıştır³³². Ayrıca, 1990'lı yılların başında parlamento, mafya gruplarını köşeye sıkıştırıcı birçok düzenlemeyi yürürlüğe koymuştur. 15 Mart 1991 tarihinde Mafya gruplarının etkin olduğu kamu ihalelerinde, ihale sürecini sıkılaştıran ve sağlamlaştıran bir düzenleme (152 sayılı yasa) yapılmıştır³³³. Mafyanın içerisine sızmış olduğu belediye meclislerin dağıtılmasını öngören düzenleme (221 sayılı yasa) 22 Haziran 1991 tarihinde kabul edilmiştir. Bu hükmün uygulanması sonucunda 1991-2004 yılları arasında 141 yerel belediye feshedilmiştir³³⁴. En önemli düzenlemelerden birisi ise "itirafçı" (*collaborator of justice*³³⁵) kurumunu getiren 15 Mart 1991 tarihli düzenlemedir (197 sayılı yasa). Diğer bir tedbir, ilk etapta 9.000 askeri birliğin bölge kontrolü ve hâkim, savcı ve politikacıları korumak amacıyla Sicilya'ya gönderilmesidir³³⁶. 1992-1998 yılları arasında yaklaşık 150 bin kişinin "Operation Sicilian Vespers" olarak anılan bu operasyon sırasında kullanıldığı kaydedilmektedir³³⁷. Geçici ve geniş oranda uzlaşmacı tedbirler olmasına rağmen, Sicilyalı vatandaşlara, devlet desteğinin görülebilir en önemli kanıtlarından birisi gösterilmiştir³³⁸. Bu tedbirler ve yasal düzenlemelerden sonra birkaç ay içerisinde, on yıllardır mafya başkanlığı yapan birçok mafya lideri yakalanmıştır. Örneğin 8 Ocak 1993'te 22 yıldır yakalanamayan Toto Riina tutuklanmıştır.

Bu düzenlemelerden sonra özellikle Sicilya mafyası, anılan düzenlemeleri ve yargılamaları geniş çaplı bir tehdit olarak algılamış ve bir dizi cinayetlere girişmiştir. Mafyanın bu ikinci hareket periyodunda, mafya yargılamalarının en

³²⁹ Sonrasında birçok siyasi görevde bulunan Orlando, 2012 yılında tekrar Palermo Belediye Başkanı olarak seçilmiştir.

³³⁰ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 204.

³³¹ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 204.

³³² Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 204.

³³³ Rizzoli, a.g.m, s. 5.

³³⁴ Center For The Study of Democracy, "AntiMafia: The Italian Experience in Fighting Organized Crime", Policy Brief No.31, Sofia, October 2011, s. 5. <http://www.isn.ethz.ch/DigitalLibrary/Publications/Detail/?lng=en&id=135580> (E.T. 11.1.2015).

³³⁵ Rizzoli, daha önce birer *mafioso* olan ancak sonrasında itiraflarda bulunarak adaletin gerçekleşmesine yardımcı olanlara yanlış bir şekilde "repentant" olarak adlandırıldığını, doğrusunun ise "collaborator of justice" olması gerektiğini ifade etmiştir. Rizzoli, a.g.m., s. 2; Center For The Study of Democracy, a.g.m, s. 2.

³³⁶ Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 315.

³³⁷ Pietro Serino, "The Italian Army's Role in Homeland Security", USAWC Strategy Research Project, Pennsylvania, 2003, s. 7 <http://oai.dtic.mil/oai/oai?verb=getRecord&metadataPrefix=html&identifier=ADA4141-24> (E.T. 11.1.2015).

³³⁸ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 205.

önemli isimlerinden Giovanni Falcone ve Paolo Borsellino'nun da içinde bulunduğu 3 hâkim ve 8 polis Cosa Nostra tarafından 1992-1993 yılları arasında öldürülmüştür³³⁹. Falcone, 23 Mayıs 1992 tarihinde arabası ile havaalanından Palermo'ya giden otoyolda, 600 kilo TNT ile uzaktan kumandayla havaya uçurulmuştur³⁴⁰. Patlama sonucunda Falcone, karısı Francesco Morville ve 3 koruması ölmüştür. Borsellino ise 19 Temmuz'da Palermo'da arabaya yerleştirilen patlayıcılar ile 5 korumasıyla birlikte öldürülmüştür³⁴¹. Anti-mafya hareketi, 1990'ların başında canlılık ve diriliğini yeniden kazanmış ve bu hareketlilik, özellikle 1992 cinayetlerinden sonra tüm ülke boyunca birçok insan ve kuruluşu fazlasıyla cezbetmiştir. Giovanni'nin hatırası adına tahminen 500 bin kişi Palermo'da yürüyüş yapmıştır. Bu dönemde anti-mafya mücadelesinde önemli rol oynayacak birçok sivil toplum örgütleri kurulmuştur. Bu oluşumlardan ilki Sicilya'da "Çarşaf Komitesi"dir (*Committee of the Sheets*)³⁴². Bu topluluk, yatak çarşaflarını pencerelerinden sallayarak, mafyaya karşı kızgınlıklarını göstermişler ve mafyayı protesto etmişlerdir. Dönemin Palermo Belediye Başkanı Leoluca Orlando, yerli halkın bir binadan çarşaf sarkıtıldığını görmediklerinde o binada yaşayanların *mafioso* olduklarından şüphe duyacak kadar protestolara sahiplendiğini söylemiştir³⁴³. 24 Mart 1995 tarihinde *Libera Birliği*, mafya ve diğer organize suçlarla mücadele ile ilgilenen insanları desteklemek ve birleştirmek amacıyla kurulmuş bir birliktir. Günümüzde *Libera* 1200'den fazla dernek, okul ve grupla işbirliği içerisinde olup en aktif anti-mafya kuruluşudur³⁴⁴. Diğer taraftan Cezaevleri İdaresi Kanununun 41bis maddesi, Adalet Bakanına olağan cezaevi rejiminin kamu düzeninin ve kamu güvenliğinin gereklerini karşılayamaması durumunda, bu rejimin uygulanmasını kısmen veya tamamen durdurabilme yetkisi vermiştir. Adalet Bakanı da bu maddeye dayanarak, bombalama eylemleriyle hâkim ve polislerin öldürülmesi ve mafyanın yürüttüğü infazların artması nedeniyle bir dizi tedbire başvurma ihtiyacı duymuş ve Cezaevleri İdaresindeki hakları askıya alan bir talimat yayınlamıştır. Bu talimata göre; telefon kullanma yasağı, diğer tüm hükümlü ve tutuklularla görüşme yasağı, gelen ve giden bütün mektupların sansürü, çamaşır paketi dışında diğer tüm paketlerin giriş ve çıkışının yasak olması, hücre dışında 2 saatten fazla kalma yasağı, aile üyeleriyle ancak ayda 1 saat görüşme imkânı gibi kısıtlamalar mafya üyelerine uygulanmıştır³⁴⁵.

³³⁹ Rizzoli, a.g.m., s. 5.

³⁴⁰ Lappalainen, a.g.e., s. 30; Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 314.

³⁴¹ Lappalainen, a.g.e., s. 31; Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 314.

³⁴² Çaylı, "İtalian Civil Society..." a.g.m., s. 86.

³⁴³ Çaylı, "İtalian Civil Society..." a.g.m., s. 86.

³⁴⁴ Libera beş temel sektörde faaliyet göstermektedir: *Libera Terra*, *Libera Sport*, *Libera Internazionaone*, *Libera Formazione* ve *Libera Informazione*. Ayrıntılı bilgi için bkz. <http://www.libera.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/70> (E.T. 12.1.2015).

³⁴⁵ İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Büyük Dairesi, 6 Nisan 2000 tarihli Labita -İtalya Kararı, Başvuru No: 26772/95, s. 11. http://www.inhak.adalet.gov.tr/yabanci_karar/labita.pdf (E.T. 13.1.2015).

Cosa Nostra, baskıcı kampanyayı protesto etmek, olası misillemeler karşısında uyarmak ve *mafioso*'lara güven verebilmek amacıyla Kuzey İtalya'nın çeşitli şehir merkezlerinde terörist eylemler sahnelemiştir³⁴⁶. 14 Mayıs 1993'te Roma'da gazeteci Maurizio Costanzo'yu öldürmek için arabası havaya uçurularak patlatılmıştır. 27 Mayıs'ta, Florance'nin tarihi merkezinde, daha da tahrip edici bir bomba patlatmak suretiyle 5 kişiyi öldürmüşler ve birçok önemli eserlere zarar vermişlerdir³⁴⁷. Hristiyan Demokrat politikacıların sözlerini yerine getirememesi ve devletin anti-mafya kampanyasının etkililiği hakkındaki endişe, hem Cosa Nostra hem de 'Ndrangheta mafyasını ayrılıkçı düşünmeye sevk etmiştir. Ancak Silvio Berlusconi'nin seçimlere girmesiyle bu ayrılıkçı proje durmuştur. Ulusal düzeyde merkez-sağ partileri ile yeni bir anlaşmayla, çıkarlarını daha iyi koruyabileceklerini düşünmüşlerdir³⁴⁸. Ancak Berlusconi, mafyanın isteklerini yerine getirmede başarılı olamadı ve önemli kanuni değişiklikler yürürlüğe koyamasa da, Cosa Nostra istediğini elde etmede kısmen başarılı oldu³⁴⁹. 1992 katliamlarından sonra mafyanın varlığına yönelik başlayan baskıcı kampanya güçsüzleşme sürecine girdi³⁵⁰. Bu tarz bir dönüşün nedenleri arasında; bazı kanunların etkisizliği, devlet kurumlarının yetersizliği veya beceriksizliği ile birlikte bazı hâkim ve savcıların önyargılı ve aşırı uygulamaları sayılabilir³⁵¹. Bu kanuni yetersizlik örneklerinden birisi "anti-haraç" yasasıdır. Devlet tarafından, mafyanın haraç uygulaması nedeniyle mağdur olan kişiler için bir dayanışma fonu (*Solidarity Fund for Extortion Victims*) kurulmuştur³⁵². Ancak karışık bir prosedüre tabi olması ve bürokrasinin bazı noktalarda engelleyici role sahip olması nedeniyle bu durumda olan yüzlerce kişiye etkili bir destek sağlanamamıştır³⁵³. Halkın karşısında duran aksaklıklar nedeniyle, 1999 yılının mart ayında yapılan Palermo anti-haraç birliğinin birinci yıl dönümünde 10 kadar kişi programa iştirak etmiştir³⁵⁴. Sonrasında bu konu ile ilgili parlamento tarafından yeni bir kanun çıkarılmıştır³⁵⁵. Ayrıca, özellikle Güney İtalya bölgesindeki ekonominin düşük seyirde devam etmesi³⁵⁶, işsizliğin devam etmesi³⁵⁷, önleyici

³⁴⁶ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e.s. 207.

³⁴⁷ Dickie, *Cosa Nostra...*, a.g.e., s. 317.

³⁴⁸ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 208.

³⁴⁹ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 208.

³⁵⁰ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 208.

³⁵¹ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 208.

³⁵² Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 208.

³⁵³ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 208.

³⁵⁴ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 209.

³⁵⁵ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 209.

³⁵⁶ 1991-1997 yılları arasında Kuzey İtalya'da Gayri Safi Yurtiçi Hasıla %7.7 artarken; Güney İtalya'da ise bu oran %1,7 olarak gerçekleşmiştir.

³⁵⁷ Yıllardır aktif nüfusun çeyreği Sicilya ve Calabria'da işsizlik yıllardır baş göstermektedir. 1999 yılında Palermo'da işsizlik %29, Calabria'da %28, Enna civarında ise %35 olarak gerçekleşmiştir.

tutukluluk sürelerinin dolması ve yeterli sayıda emniyet görevlisi mevcudunun sağlanamaması, solcu iktidarın sanığın haklarını arttırıcı düzenlemeler ihdas etmesi, anti-mafya mücadelesini sekteye uğratan diğer nedenler arasında sayılabilir³⁵⁸. Özellikle ekonomik olarak bir iyiye gidişin eksikliği, maddi açıdan rahat bir yaşam sunan mafya gruplarına katılımların devam etmesi sonucunu doğurmuştur.

Kamu yönetiminin yetersizliği ve yönetimin hatalarının etkisiyle beraber anti-mafya kampanyasının gayri meşrulaştırılması, mafya ile işbirliği yapan veya çıkarları örtüşen devlet görevlileri ve politikacılar tarafından ilerletilmiştir³⁵⁹. Birçok politikacı ve devlet görevlisi açısından mafyanın tehdit ve şantaj gücü, önemli ölçüde etkisini korumaktaydı. Özellikle yerel ve bölgesel çevrede politikacılar, fiziksel güvenlikleri ve kendi kariyerleri açısından, mafyanın çıkarlarına uygun işler yapmak zorunda kalmışlardır. Netice olarak 1992 yılında başlayan anti-mafya komisyonuna ve mafya ile mücadele çalışmalarına son vermek zorunda kalmıştır³⁶⁰. Diğer taraftan birçok üyesinin mafya ile işbirliği içerisinde olduğu mahkemeler tarafından onaylanan Berlusconi'nin *Forza Italia* partisinin iktidara gelmesi, anti-mafya mücadelesindeki hızın azalması durumunun devam etmesine yol açmıştır. Buna rağmen, 1992-1993 yılında gerçekleştirilen bombalı eylemlerden sonra hız kazanan anti-mafya mücadelesi, özellikle Cosa Nostra ve Ndrangheta mafya birliklerinin ekonomik, politik ve diğer ilişkisel ağlarını ciddi biçimde etkilemiştir. 2006 yılında yakalanan Cosa Nostra lideri Provenzano da, mafyanın ciddi krizinin ancak 5-7 yıl içerisinde iyileştirilebileceğini ifade etmiştir³⁶¹. DIA (*Anti-Mafia Investigation Department*) 2007 yılında yayınlanan Ocak ayı raporuna göre, 1992-2006 yılları arasında savcılıktan Sicilya mafyasına dâhil 1627, Calabria mafyasına dâhil 2317 kişi hakkında tutuklama müzekkeresi (*arrest warrant*) çıkarılmıştır³⁶². İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre 1992-2005 yılları arasında her iki mafya birliğinden olan 1200 kaçak yakalanmıştır³⁶³. Ancak bu rakamların içerisinde mafya sayılamayacak organize suç örgütlerine ve diğer mafya gruplarına ait kişiler de bulunmaktadır³⁶⁴. Bu *mafioso*'lar tutuklandıktan sonra da mahkemede çok ağır cezalar almışlardır. 2005 yılına kadar toplamda 5,684 kişi mafyaya hizmet etmekten (m.416bis) dolayı hapis cezası almıştır³⁶⁵. Ağır hapis cezalarından ümitsizliğe düşen *mafioso*'lar, cezalarının düşürülmesi ve daha iyi hapisane koşulları karşı-

³⁵⁸ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 209-211.

³⁵⁹ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 212.

³⁶⁰ Paoli, *Mafia brotherhoods...*, a.g.e., s. 212.

³⁶¹ Letizia Paoli, "The Decline of the Italian Mafia", *Organized Crime: Culture, Markets and Policies*, Ed. Dina Siegel, Hans Nelen, New York, Springer, 2008, s. 21.

³⁶² Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 21.

³⁶³ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 21-22.

³⁶⁴ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 22.

³⁶⁵ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 22.

lığında kendi suçlarını itiraf ederek devlet ile anlaşma yoluna gitmişlerdir³⁶⁶. Sanıkların devlet koruma programından yararlandıkları 1996'nın sonlarında 1200 mafioso *pentito* olmuştur³⁶⁷.

Mafyanın ekonomik olarak sarsılması ve güç kaybetmesini de mafyanın düşüşüne neden olan faktörler arasında saymak gerekir. 1980 ve 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen tutuklamalar ve bunun neticesinde *mafioso*'ların mallarına ve şirketlerine el konulması, mafyanın mali açıdan zayıflamasına neden olmuştur. Mafya gruplarının maddi açıdan zor bir döneme girmesi sonucunda, mafyanın kendi hukuk düzeninin en önemli saç ayaklarından birisi olan hapishanedeki *mafioso*'nun ailesine maaş bağlama sistemi aksamıştır³⁶⁸. Mafyanın meşruiyet araçlarından birisinin kaybı, mafyanın derin bir prestij kaybı yaşamasına neden olmuştur. Her ne kadar mafya gruplarının mallarına el konulup müsadere edilse de sahip oldukları zenginlik dikkat çekicidir. 2008-2011 yılları arasında İç İşleri Bakanlığı görevini yürüten Roberta Maroni'nin ifadelerine göre, İtalya'da 2009-2010 yılları arasında el konulan malvarlığı değeri 21 milyar Euro'dur³⁶⁹. Mayıs 2011'de Camorra mafyasına ait Polverino *cosca*'sının el konulan malları şunları içermektedir: 100'ün üzerinde parsellenmiş arsa, 175 apartman, 19 villa, 141 market, garaj veya depo, otel, kuyumcu gibi 43 işyeri, 117 araba, 62 tır, 23 motosiklet³⁷⁰. Bu malvarlığının tahmini değeri ise 1 milyar Euro civarındadır.

İtalya'nın iki büyük mafyası Cosa Nostra ve 'Ndrangheta, devlet otoritesinin ciddi baskısı karşısında bir dizi önlem alma yoluna gitmiştir. Emniyet kuvvetlerinin takiplerine yakalanmamak amacıyla mümkün olduğunca görünmez ve sızdırmaz olmaları gerekmektedir³⁷¹. Bu amaçla ilk etapta iletişim ağlarında değişikliğe gitmek zorunda kalmışlardır. İlk olarak, *pizzini* adı verilen kısa, el yazısı türünde mektuplar yazarak güvendikleri *mafioso*'lar aracılığıyla haberleşmeyi sağlamaya çalışmışlardır³⁷². Ancak, bu tarz bir değişiklik, mafya patronları aleyhine sağlam ve eşsiz bir delil niteliğine kavuşmuş ve aynı zamanda çok değerli bir bilgi kaynağına dönüşmüştür³⁷³. Mafyanın aldığı bir diğer tedbir, üye alımlarını azaltmak ve alt kadrodan gelebilecek olası itiraflardan korunmak amacıyla yönetici kadro çevresinde bir koruyucu tabaka oluşturmak olmuştur³⁷⁴.

Son dönemde mafya liderlerine karşı anti-mafya polisi tarafından yapılan operasyonlar hızlanmıştır. Camorra, 'Ndrangheta ve Cosa Nostra üzerine

³⁶⁶ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 23.

³⁶⁷ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 23.

³⁶⁸ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 23.

³⁶⁹ Center For The Study of Democracy, a.g.m., s. 4.

³⁷⁰ Europol, a.g.m., s. 13.

³⁷¹ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 21.

³⁷² Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 25.

³⁷³ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 25.

³⁷⁴ Paoli, "The Decline of the Mafia...", a.g.m., s. 25.

yapılan operasyonlarda geniş çaplı tutuklamalar kaydedilmiştir. 2010 yılında, Calabria yol çalışmalarına ilişkin ihalelere fesat karıştırdıkları gerekçesiyle mafyaya yönelik düzenlenen operasyon sonucunda yaklaşık 300 kişi tutuklanmıştır³⁷⁵. Totò Riina ve Bernardo Provenzano'nun halefi olan ve 20 yıldır aranan Denaro'nun kızkardeşi ve kuzeninin de aralarında bulunduğu 30 kişi 2013 yılında tutuklanmıştır³⁷⁶. Mafya davaları savcısı Piero Grasso da "Eğer böyle devam edersek yakında 30 kişilik en çok arananlar listesinde isim kalmaz." demiştir³⁷⁷. Son dönemde bu listeden toplam 17 kişi emniyet güçleri tarafından yakalanmıştır³⁷⁸. Calabria'daki mafya patronları Giuseppe Ferraro ve Giuseppa Crea'nın 2016 yılında yakalanması ile ilgili olarak İtalya İçişleri Bakanı Angelino Alfano şöyle demiştir: "Bugün herkes için büyük bir gün, çünkü adalet kazanmıştır"³⁷⁹. Mafya gruplarına yönelik operasyonlar, sadece İtalya'da değil İsviçre, Almanya ve İspanya gibi Avrupa'nın birçok bölgesinde gerçekleştirilmektedir.

SONUÇ

İtalyan mafyası olgusu genel olarak ifade edilen organize suçluluk kavramından farklı bir özellik arz etmektedir. Mafya tarihsel bağlamda derin sosyolojik köklere sahiptir. Mafya olgusunun, Güney İtalya toplumunun kültürel kodları ile bazı yönlerden uyumlu olması ve devletin ifa etmesi gereken fonksiyonlarını gerektiği gibi yerine getirememesi, *mafioso*'lara toplum nezdinde meşruluk kazandırmıştır. Birçok yerel ve bölgesel idari görev, proje ve devletin eksik bıraktığı diğer alanlarda mafya gruplarının tamamlayıcı rolü, devlet nazarında da kabul görmüştür. Bu süreç, 1980'li yıllara kadar devam etmiştir. Sonrasında toplumsal değişim, mafya organizasyonlarının yapısı ve kurallarındaki değişiklikler, ortak paylaşılan kültürel kodların erimesi ve Cosa Nostra'nın hafızalardan silinmeyen katliamları, mafyanın düşüşünü doğurmuştur. Mafya asıl düşüşünü 1990'lı yıllardan sonra gerek bireysel ve toplumsal gerekse devlet tabanlı anti-mafya hareketlerinin hız kazanmasından sonra yaşamıştır. Bu süreçte, toplumun anti-mafya mücadelesinde kurumsallaşmasını sağlayan birçok sivil toplum örgütü kurulmuştur. Bunlardan en önemlisi *Libera* birliğidir. Diğer taraftan, devlet birçok anti-mafya düzenlemesi yapmış ve emniyet görevlilerinin mafya grupları üzerindeki baskısını arttırmıştır. Mafya organizasyonları 1990'lı yıllardan önceki güce ve meşruiyete sahip değilse de mafya gruplarının varlığı İtalya için bir gerçek olarak önlerinde durmaktadır.

³⁷⁵ <http://www.bbc.co.uk/news/10610120> (E.T. 15.1.2015).

³⁷⁶ <http://www.sabah.com.tr/dunya/2013/12/14/firari-mafya-babasinin-30-adamina-tutuklama> (E.T. 15.1.2015).

³⁷⁷ http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2009/12/091206_italy_mafia (E.T. 15.1.2015).

³⁷⁸ http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2009/12/091206_italy_mafia (E.T. 15.1.2015).

³⁷⁹ **Biggs and Fistorazzi**, a.g.m., s. 823.

KAYNAKÇA

Kitaplar ve Makaleler

- Arlacchi**, Pino: *Mafya Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhü*, 2. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000.
- Balsamo**, William ve **Carpozi**, George Jr.: *Mafyanın 100 Yıllık Tarihi: Organize Suçların Ölümcül Öyküsü*, İstanbul, Pegasus Yayınları, 2006.
- Biggs**, Henry and **Festorazzi**, Pietro: “Fuhgeddaboudit: Trying Times for Trying the Mafia under RICO and 416-bis”, *North Carolina Journal of International Law*, Volume 42, 2017, s. 823-851.
- Boister**, Neil: *An Introduction to Transnational Criminal Law*, London, Oxford University Press, 2012.
- Bozlak**, Ayhan: “Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler”, *Polis Bilimleri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 3, 2009, ss. 61-93.
- Campana**, Paolo: “Understanding then responding to Italian organised crime operations across territories”, *Policing: A journal of policy and practise*, Oxford University Press, 2013, ss. 1-15.
- Center for The Study of Democracy**, “AntiMafia: The Italian Experience in Fighting Organized Crime”, Policy Brief No.31, Sofia, October 2011, <http://www.isn.ethz.ch/DigitalLibrary/Publications/Detail/?lng=-en&id=135580> (E.T. 11.1.2015), s. 1-6.
- Çaylı**, Barış: “Social networks of the Italian mafia; the strong and weak parts”, *CEU Political Science Journal*, Volume 5, Issue 3, September 2010, ss. 382-412.
- Çaylı**, Barış: “İtalian Civil Society against the Mafia: From Perceptions to Expectations”, *International Journal of Law, Crime and Justice*, Volume 41, Issue 1, 2013, s. 81-99.
- Dickie**, John: *Cosa Nostra: A History of the Sicilian Mafia*, New York, Palgrave Macmillan, 2004.
- Dickie**, John: *Mafia Republic: Italy's Criminal Curse. Cosa Nostra, 'Ndrangheta and Camorra from 1946 to the Present*, London, Hodder & Stoughton, 2013, (Kindle Edition).
- Dursun**, Hasan: “Organize Suçun Temelleri”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı 49, 2003, ss. 83-113.
- Dursun**, Hasan: “Organize (Örgütlü) Suçlulukla Mücadelede İtalya”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Sayı 5, 2015, ss. 327-389.

- Europol**, “Threat Assessment Italian Organized Crime”, The Hague, June 2013, <https://www.europol.europa.eu/content/threat-assessment-italian-organised-crime> (E.T. 22.3.2014), ss. 1-18.
- Fentress**, James: *Devrim ve Mafya: Sicilya Topraklarında Ölüm*, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2004.
- Finckenaue**r, James O.: *Mafia and Organized Crime: Beginner Guides*, Oxford, Oneworld Publication, 2007.
- Gelso**, Aldo: *Mafia: Capitalism and Democracy*, United States of America, Xlibris, 2007.
- Gökpinar**, Mahmut: “Sosyal ve Kriminal Boyutlarıyla Organize Suç”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Sayı. 60, 2005, ss. 214-234.
- Grandi**, Di Ciro: “The Contribution of Italian Case Law in Defining The Notion of Mafia”, 2016, ss. 1-23. http://www.laegislazionepenale.eu/wp-content/uploads/2016/11/internazionale_grandi_2016.pdf (E.T. 24.05.2019).
- Kavlak**, Cihan: Suç işlemek Amacıyla Örgüt Kurma (T.C.K. m. 220), (Danışman: Doç. Dr. Mustafa Ruhan Erdem), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Lappalainen**, Tomas: *Mafya*, İstanbul, Yerdeniz Yayınları, 2005.
- Lavorgna**, Anita and **Sergi**, Anna: “Types of organised crime in Italy. The multifaceted spectrum of Italian criminal associations and their different attitudes in the financial crisis and in the use of Internet technologies”, *International Journal of Law, Crime and Justice*, Volume 42, Issue 1, March 2014, <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S175606161300061X> (E.T. 13.1.2015), ss. 16-32.
- Maria**, Franco Di and **Falgares**, Giorgio: “Mafia Organization: Governance Processes and Leadership Function”, *Integral Leadership Review*, Volume 13, Issue 1, January 2013, <http://integrallleadershipreview.com/8287-mafia-organization-governance-processes-and-leadership-function/> (E.T. 28.3.2014), s. 1-12.
- Okoth**, Juliet R. Amenge: *The Crime of Conspiracy in International Criminal Law*, Hague, Asser Press, 2014.
- Paoli**, Letizia: *Mafia Brotherhoods: Organized Crime, Italian Style*, New York, Oxford University Press, 2003.
- Paoli**, Letizia: “Italian Organised Crime: Mafia Associations and Criminal Enterprises”, *Global Crime*, Vol. 6, No: 1., February 2004, ss. 19-31.
- Paoli**, Letizia: “Italian Organised Crime: Mafia and Illegal Markets, Exception and Normality”, *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, Ed. Cyrille Fijnaut – Letizia Paoli, Springer, Netherlands, 2004,

- Paoli**, Letizia: “The Decline of the Italian Mafia”, *Organized Crime: Culture, Markets and Policies*, Ed. Dina Siegel, Hans Nelen, Springer, New York, 2008, ss. 15-28.
- Parlak**, Bekir ve **Argun**, Uğur: “Kürselleşme Süreci Bağlamında Organize Suç Örgütlerinin Karşılaştırmalı Analizi”, 1. Uluslararası Terörizm ve Sınırtaş Suçlar Sempozyumu, Türkiye Polis Akademisi, Antalya, 13-15 Kasım 2009, <http://utsam.org/Sayfa.aspx?pid=73&cid=0&lang=TR> (E.T. 20.1.2015), ss. 17-55.
- Rizzoli**, Fabrice: “The Hold of the Mafia on the World of Politics” çev. Silvia Caccia, December 2010, http://flarenetwork.org/media/files/mafia&politic_rizzoli.pdf (E.T 20.12.2014.), ss. 1-8.
- Schneider**, Jane C. and **Schneider**, Peter T.: *Reversible Destiny: Mafia, Antimafia and the Struggle for Palermo*, Berkeley, University of California Press, 2003.
- Scotti**, Benjamin: “Rico vs. 416-bis: A Comparison of U.S. and Italian Anti-Organized Crime Legislation”, *Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review*, Volume 25, No. 1, 2002, <http://digitalcommons.lmu.edu/ilr/vol25/iss1/> (20.1.2015), ss. 143-164.
- Seindal**, René: *Mafia: Money and Politics in Sicily, 1950-1997*, çev. W. Glyn Jones, Gylling, Museum Tusculanum Press, 1998.
- Sergi**, Anna and **Lavorgna**, Anita: “Trade secrets: Italian mafia expands its illicit business” *Jane’s Intelligence Review*, September 2012, https://www.academia.edu/1939693/Trade_Secrets_Italian_Mafia_expands_its-illicit_business (E.T. 22.11.2014), ss. 44-47.
- Serino**, Pietro: “The Italian Army’s Role in Homeland Security”, USAWC Strategy Research Project, Pennsylvania, 2003, <http://oai.dtic.mil/oai/oai?verb=getRecord&metadataPrefix=html&identifier=ADA414124> (E.T.11.1.2015).
- Stille**, Alexander: *The Sack of Rome: Media + Money + Celebrity = Power = Silvio Berlusconi*, New York, Penguin Books, 2007.
- Turone**, Giuliano: “Legal Frameworks And Investigative Tools For Combating Organized Transnational Crime In The Italian Experience”, http://www.unafei.or.jp/english/pdf/RS_No73/No73_10VE_Turone.pdf (20.1.2015), ss. 48-64.
- Weber**, Max: “Politics as a Vocation” <http://anthropos-lab.net/wp/wp-content/uploads/-2011/12/Weber-Politics-as-a-Vocation.pdf>, ss. 1-27.
- Yenidünya**, A. Caner - **İçer**, Zafer: “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi - Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, Cilt 19, Sayı 2, 2013, ss. 797-828.

İnternet Kaynakları

- <http://www.ipsoa.it/codici/cp/l2/t5> (E.T. 24.05.2019).
- http://www.ehow.com/facts_7491646_acute-paranoia.html (E.T. 20.3.2014).
- http://www.dailymotion.com/video/xtt7zh_italian-criminologist-valentina-enti-describes-the-inner%20workings-of-the-sicilian-mob-for-quebec-s_news (E.T. 23.3.2014).
- <http://www.bestofsicily.com/ww2.htm> (E.T. 23.1.2015).
- http://en.wikipedia.org/wiki/Vito_Ciancimino (E.T. 6.1.2015).
- <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/italy/7987118/Outrage-as-Italian-crime-fighting-mayor-is-killed-in-mafia-style-execution.html> (E.T. 6.1.2015).
- <http://www.theglobeandmail.com/news/world/environmentalist-mayor-in-italy-gunned-down-in-suspected-mafia-hit/article4325445/> (E.T. 6.1.2015).
- <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-12260666> (E.T. 07.01.2015).
- <http://www.bbc.com/news/world-europe-11803697> (E.T. 7.1.2015).
- http://www.ansa.it/english/news/politics/2014/05/09/supreme-court-urged-to-convict-dellutri_858653b9-d402-4071-8e11-7ecd89fa407f.html (E.T. 7.1.2015).
- http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/04/140413_italya_senator (E.T. 7.1.2015).
- <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/silvio-and-the-cosa-nostra-berlusconis-links-with-italian-organised-crime-confirmed-9358790.html> (E.T. 10.1.2015).
- http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2009/12/091225_italy_mafia (E.T. 10.1.2015).
- http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2012/02/120225_berlusconi_trial.shtml (E.T. 09.02.2015).
- http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2013/03/130307_berlusconi_hapis (E.T. 9.1.2015).
- <http://www.mynet.com/haber/dunya/italyada-eski-basbakana-sosyal-hizmet-cezasi-yolda-1170286-1> (E.T. 09.01.2015).
- http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/07/140718_berlusconi_temyiz (E.T. 09.02.2015).
- http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2014/01/140123_berlusconi_sorusturma (E.T. 09.01.2015).
- http://www.upi.com/Top_News/World-News/2013/08/29/Dubai-police-arrest-former-Italian-MP-sentenced-for-mafia-association/80601377782233/ (E.T. 10.1.2015).

- http://www.upi.com/Top_News/World-News/2013/08/29/Dubai-police-arrest-former-Italian-MP-sentenced-for-mafia-association/80601377782233/ (E.T. 10.1.2015).
- http://www.upi.com/Top_News/World-News/2013/08/29/Dubai-police-arrest-former-Italian-MP-sentenced-for-mafia-association/80601377782233/ (E.T. 10.1.2015).
- <http://www.italianinsider.it/?q=node/2191> (E.T. 10.1.2015).
- <http://uk.reuters.com/article/2014/04/03/italy-politics-mafia-idUKL5N0MV4GN20140403> (E.T.10.1.2015).
- <http://www.hurriyetdailynews.com/default.aspx?pageid=438&n=in-italy-government-mafia-links-remain-strong-2011-04-15> (E.T. 10.1.2015).
- <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/cbfbd19c-26d1-11d1-bd0c-00144feabdc0.html#axzz3ORDWE1ss> (E.T.10.1.2015).
- <http://mafiatoday.com/sicilian-mafia-ndrangheta/italy-former-senator-among-49-calabrian-mafia-suspects-arrested-by-police/> (E.T. 10.1.2015).
- <http://mafiatoday.com/sicilian-mafia-ndrangheta/italy-police-arrest-dozens-in-south-over-plot-to-murder-judge/> (E.T. 10.1.2015).
- <http://www.libera.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/70> (E.T. 12.1.2015).
- http://www.inhak.adalet.gov.tr/yabanci_karar/labita.pdf (E.T. 13.1.2015).
- <http://www.bbc.co.uk/news/10610120> (E.T. 15.1.2015).
- <http://www.sabah.com.tr/dunya/2013/12/14/firari-mafya-babasinin-30-adamina-tutuklama> (E.T. 15.1.2015).
- http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2009/12/091206_italy_mafia (E.T. 15.1.2015).

